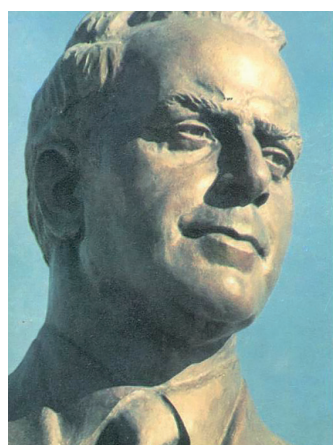

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

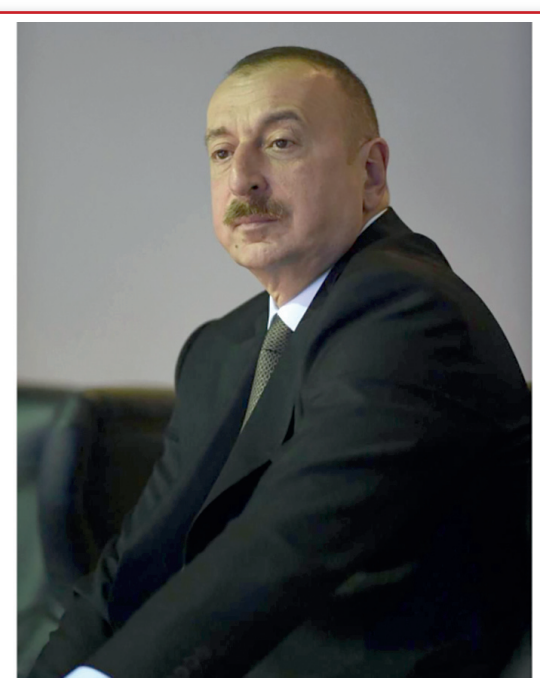
**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

25 dekabr
2024-cü il,
çərşənbə
№ 238 (6824)
Qiyməti
60 qəpik

**“24.12.2024.
Doğum gününüz mübarək,
cənab Prezident! Uca Allah
Sizi və Azərbaycan xalqını
qorusun!”**

Mehriban Əliyeva

**Azərbaycan gənci məhz belə olmalıdır
- vətənpərvər, fiziki cəhətdən güclü,
heç bir kənar təsirə boyun əyməyən...**

➔ Bax səh. 3

Tarixi qərar

➔ Bax səh. 4

ABŞ səfirliyi qərəzli fəaliyyətini “intensivləşdirib”

Azərbaycanın müstəqil siyasət həyata keçirməsi və bunun nəticəsində beynəlxalq müstəvidə mövqelərinin güclənməsi müəyyən xarici dairələrə ciddi narahat edir. Xüsusilə, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpa olunması beynəlxalq gücləri narahat edir. Məlumdur ki, heqemon dövlətlər digər xalqlara münasibətdə öz maraqları baxımından yanaşırlar. Qərbin və onun təsir dairəsində olan beynəlxalq təşkilatların geosiyasi ambisiyalara söykənən maraqları da dünyada ciddi təhdidlər yaradır. Həmin dairələrin yanaşmasında özünü göstərən başlıca tendensiyalardan biri də ikili standartlara əsaslanan mövqedir. Bu baxımdan, bəzi Qərb dövlətləri, xüsusilə ABŞ “öndə” gedir.

Qeyd edək ki, COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi ərəfəsindən başlayaraq ölkəmizə qarşı təzyiq cəhdləri artıb. Qərbdəki dairələr “əənənəvi” olaraq Azərbaycana yönəlik təzyiq cəhdlərində insan hüquqları amilindən istifadə edir. Son vaxtlar isə ABŞ-ın ölkəmizdəki səfirliyi bu yöndə fəaliyyətini “intensivləşdirib”. Həm rəsmi, həm də vətəndaş cəmiyyəti səviyyəsində səfirliyin bu yöndəki fəaliyyəti qınanılsa da, qarşı tərəf yalan və qərəz xarakterli addımlarını davam etdirir. Belə ki, növbəti dəfə səfirliyin sosial şəbəkə hesablarında Azərbaycanı “siyasi məhbusların” olduğu iddia edilir.

XİN: ABŞ-ın indiki administrasiyası münasibətlərimizə xələl gətirmək məqsədini güdür

Məsələ ilə bağlı Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Ayxan Hacızadə bildirib ki, ABŞ-ın indiki administrasiyası bütün vasitələrlə Azərbaycanla münasibətlərinə xələl gətirmək məqsədini güdür. Onun sözlərinə görə, ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin bütün bunları və əvvəlki tərxiat...

➔ Bax səh. 5

İki strateji tərəfdaş ölkə...

➔ Bax səh. 4

Biznes üçün yeni imkanlar

➔ Bax səh. 5

“Azərbaycan Atabəyləri” keçmişdən gələcəyə vizual avanqard

➔ Bax səh. 7

“Sirli” Makron

➔ Bax səh. 6

Siyasi mədəniyyət

Vətəndaş cəmiyyətində bütün insanların siyasi mövqe tutmaq hüququ var. Belə ki, hər bir vətəndaşın müəyyən siyasi proseslərdə iştirakı demokratiyanın əsas elementi sayılır. Xüsusilə qeyd etməliyə ki, 1995-ci ildə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsi ilə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının fəaliyyəti üçün lazımi hüquqi baza yaradılmış oldu. Konstitusiyanın 12-ci maddəsində göstərilir: “İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir”.

Məlum olduğu kimi, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması və inkişafı üçün xüsusi mülkiyyətinin zəruri şərt olduğu 30 il əvvəlki dövrün müəffəklirləri tərəfindən xüsusi olaraq qeyd edilirdi. Vətəndaş cəmiyyətinin mövcud olmasının zəruri şərti kimi bəzi məqamları xüsusilə qeyd etmək olar. Bu məqamlar istər 20-30 il əvvəl, istərsə indiki dövr üçün aktualdır: birincisi, əhəlinin siyasi mədəniyyəti səviyyəsinin inkişaf etməsi, öz hüquq və azadlıqlarını dərk etməsi. İkincisi, siyasi qərarların hazırlanması və qəbul edilməsinə vətəndaşların təsir göstərməsinə imkan verən açıq xarakterli siyasi sistem mövcud olması. Üçüncüsü, ictimai aktorların dövlət hakimiyyətindən asılı olmaması və iqtisadi bazis kimi xüsusi mülkiyyətin təsbit olunması.

Vətəndaş cəmiyyəti institutlarının təşəkkülü

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”a dəyərləndirən “Bakı Qeyri-Hökumət Təşkilatlarının Resurs və Təlim Mərkəzi” İctimai Birliyinin sədri Rauf Zeyni bildirib ki, ölkəmizdəki vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün Sovet imperiyasının süqutundan sonra da mühüm işlər görülüb. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti institutlarının təşəkkülü müstəqillik uğrunda mübarizə və Qarabağ münaqişəsinin başladığı dövrə təsadüf edir: “Müstəqilliyin ilk illərindən dövlət vətəndaşların ictimai birliklərdə iştirakını və...

➔ Bax səh. 5

**Qərbi Avropa
çarəsiz durumda
“Şərqə” boylanır...**

➔ Bax səh. 6

Prezidenti təbrik edirlər...

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ad günü münasibətilə dövlət və hökumət başçıları, beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri, tanınmış ictimai-siyasi xadimlər təbrik məktubu ünvanlayıb. İsrail Dövlətinin Prezidenti İsxak Hersoq, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin üzvləri, "Ukrayna Azərbaycanlıları Alimlər Şurası" İctimai Təşkilatının sədri Arif Quliyev, İtaliyada fəaliyyət göstərən Napoli-Bakı Assosiasiyasının sədri Cuzeppe Kanilia, Azərbaycan

can Dini Konfessiyalarının Məşvərət Şurası, BMT-nin Azərbaycandakı rezident-əlaqələndiricisi Vladanka Andreyeva, Avrasiya Yəhudi Konqresinin prezidenti Mixail Mirilaşvili, Amerika Birləşmiş Ştatlarının Etnik Anlaşma Fondunun prezidenti Ravvin Mark Şnayer, Rusiyanın "LUKOYL" Publik Səhmdar Cəmiyyətinin baş icraçı direktoru Vadim Vorobyov, GUAM-ın Baş katibi Altay Əfəndiyev, İsrail-Azərbaycan Birgə İqtisadi Komitəsinin sədri, İsrail

Dövləti Maliyyə Nazirliyində nazir Zev Elkin, Bolqarıstan Respublikasının Prezidenti Rumen Radev, Rusiyanın "SAFMAR Qrupu" Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti Mixail Qutseriyev, Rusiyanın "LUKOYL" Publik Səhmdar Cəmiyyətinin sabiq prezidenti Vahid Ələkbərov, Rusiyanın "Qazprom" Publik Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin sədri Aleksey Miller, "SOCAR Energy Georgia" MMC-nin baş direktorunun müşaviri Yuri Çaxunaşvili, Moldova

Respublikasının Qaqauziya Muxtar Ərazi Qurumunun (Qaqauz Yeri) rəhbəri Yevgeniya Qutsul, Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti Aktotı Raimkulova, Rusiyanın "Qazprom" Publik Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin sədri Aleksey Miller, Rusiya Federasiyası İnqışetiya Respublikasının birinci Prezidenti, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Ruslan Auev, Dövlətlərarası Aviasiya Şurasının prezidenti Tatyana Anodina, Moldova Respublikasının Pre-

zidenti Maya Sandu, İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin rektoru, Rusiya Elmlər Akademiyasının akademiki Pyotr Qliboçko, Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının deputatı Dmitri Savelyev, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Parlament Məclisinin vitse-prezidenti, Gürcüstan parlamentinin deputatı Ramaz Nikolaişvili və başqaları Azərbaycan Prezidentini təbrik edib, gələcək fəaliyyətində uğurlar diləyiblər.

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Rəcəb Tayyib Ərdoğan dövlətimizin başçısına ad günü münasibətilə təbriklərini çatdıraraq, ona fəaliyyətində uğurlar, möhkəm cansağlığı arzulayıb.

Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və təbrikə görə minnətdarlığını bildirib.

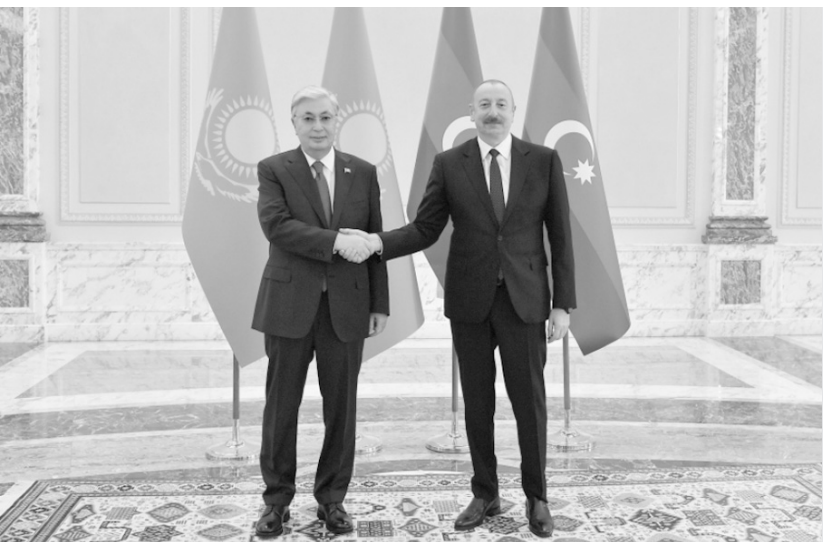
Rəcəb Tayyib Ərdoğan ölkəmizin inkişaf etməkdə olan səkkiz dövlətin iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (D-8) üzvü seçilməsi münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik edib.

Prezident İlham Əliyev öz növbəsində bu

məsələdə Türkiyənin Azərbaycana göstərdiyi dəstəyə görə bir daha minnətdarlığını bildirib.

Söhbəti zamanı Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi, regional təhlükəsizlik məsələləri müzakirə olunub. Suriyada Əsəd rejiminin çökməsindən sonra müsbətə doğru irəliləyiş məmnunluqla qeyd edilib, Suriyanın sosial və iqtisadi inkişafı ilə bağlı birgə söylərin göstərilməsi razılaşdırılıb.

Dövlət başçıları ölkələrimiz arasında dostluq, qardaşlıq və strateji mütəfəqlik münasibətlərinin bundan sonra da bütün sahələrdə uğurla inkişaf edəcəyinə əminliklərini bildirib, əməkdaşlığımızın perspektivləri və gələcək təmaslar barədə fikir mübadiləsi aparıblar.

Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Kassim-Jomart Tokayev dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Kassim-Jomart Tokayev Prezident İlham Əliyevə ad günü münasibətilə təbriklərini çatdırıb, prezidentlik fəaliyyətində uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayıb.

Dövlətimizin başçısı göstərilən diqqətə və təbrikə görə minnətdarlığını ifadə edib.

Telefon söhbəti zamanı yüksək səviyyədə qarşılıqlı səfərlərin və təmasların əhəmiyyətinə to-

xunulub, bu il Qazaxıstan Prezidentinin ölkəmizə dövlət səfərinin əlaqələrimizin möhkəmlənməsi işində rolu xüsusi vurğulanıb.

Qazaxıstan Prezidenti COP29-un ölkəmizdə uğurla keçirilməsi ilə bağlı bir daha təbriklərini çatdırıb, bu tədbirin Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə mövqelərinin daha da möhkəmlənməsi işinə töhfə verdiyini deyib.

Prezident İlham Əliyev təbriklərə görə təşəkkürünü ifadə edərək, Qazaxıstanın dövlət başçısına COP29-da fəal iştirakı ilə bağlı bir daha minnətdarlığını bildirib.

Dövlət başçıları ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin uğurla inkişaf etdiyini vurğulayıb, əməkdaşlığımızın bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə əminliklərini ifadə ediblər.

Telefon söhbəti zamanı əlaqələrimizin perspektivləri, yeni təmaslar və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər müzakirə olunub.

Gürcüstanın Baş naziri İrakli Kobaxidze dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Moskvanın və bütün Rusiyanın patriarxı Kirill dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Patriarx Kirill dövlətimizin başçısına ad günü münasibətilə təbriklərini çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və təbrikə görə minnətdarlığını bildirib.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Rusiya arasında əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyi vurğulanaraq,

humanitar sahədə əlaqələrimizin bu işə töhfə verdiyi qeyd olunub.

Patriarx Kirill Azərbaycan səfərlərinin humanitar əməkdaşlığın möhkəmlənməsində rolu vurğulanıb.

Telefon söhbəti zamanı ölkələrimizdə dini-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanılması ilə bağlı işlərin uğurla həyata keçirildiyi bildirilib.

Dekabrın 24-də Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Şavkat Mirziyoyev dövlətimizin başçısına ad günü münasibətilə təbrik edib, ona prezidentlik fəaliyyətində yeni uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayıb.

Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və təbrikə görə minnətdarlığını bildirib.

Prezidentin Mətbuat Xidmətinin məlumatına görə, telefon söhbəti zamanı yüksək səviyyədə qarşılıqlı səfərlərin və mütəmadi təmasların ikitərəfli münasibətlərin inkişafına verdiyi töhfə qeyd edilib, Prezident İlham Əliyevin bu il Özbəkistana dövlət səfərinin əməkdaşlığımızın daha da gücləndirilməsi işində xüsusi rol oynadığı vurğulanıb. Qeyd olunub ki, həmin səfər zamanı imzalanmış mütəfəqlik mü-

nasibətləri haqqında Müqavilə ikitərəfli münasibətlərimizin ən yüksək zirvəsini nümayiş etdirib.

Özbəkistan Prezidenti COP29-un Azərbaycanda yüksək səviyyədə keçirilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyevə bir daha təbriklərini çatdırıb və bu mühüm tədbiri ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun möhkəmlənməsinin nümayişi kimi qiymətləndirib.

Prezident İlham Əliyev təbriklərə görə minnətdarlığını ifadə edərək, Şavkat Mirziyoyevin COP29-da fəal iştirakına görə bir daha təşəkkürünü bildirib.

Prezidentlər ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin bütün sahələrdə bundan sonra da uğurla inkişaf edəcəyinə əminliklərini bildirib, əməkdaşlığımızın perspektivləri, gələcək təmaslar və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparıblar.

Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Rusiya Prezidenti dövlətimizin başçısına ad günü münasibətilə təbriklərini çatdırıb, ona prezidentlik fəaliyyətində uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayıb.

Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və təbrikə görə minnətdarlığını bildirib.

Telefon söhbəti zamanı həyata keçirilən qarşılıqlı səfərlərin və görüşlərin əhəmiyyətinə toxunulub, Vladimir Putinin bu il Azərbaycana dövlət səfərinin ikitərəfli münasibətlərimizin daha da möhkəmlənməsi işinə mühüm töhfə verdiyi qeyd olunub.

Telefon söhbəti zamanı strateji tərəfdaşlıq və mütəfəqlik əlaqələrimizin bundan sonra da uğurla inkişaf edəcəyinə əminlik bildirilib, əməkdaşlığımızın perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Ersin Tatar dövlətimizin başçısına ad günü münasibətilə təbrik edib, prezidentlik fəaliyyətində ona uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayıb.

Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və təbrikə görə minnətdarlığını ifadə edib.

Telefon söhbəti zamanı dövlətimizin başçısının Ersin Tatarla Bakıda və digər beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində keçirdiyi görüşlər məmnunluqla xatırlanıb, Ersin Tatarın bu il Şuşada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçıların qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə iştirakının önəmi vurğulanıb, gələcək təmaslar barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan gənci məhz belə olmalıdır - vətənpərvər, fiziki cəhətdən güclü, heç bir kənar təsirə boyun əyməyən...

İlham Əliyev: Biz döyüş meydanındakı Zəfərimizə idman qələbələrini də əlavə etdik. Biz özümüzə də, dünyaya da sübut etməli idik və edirdik ki, biz güclü dövlətik. Hər dövlətin gücü isə onun xalqının gücünə söykənir

Dekabrın 24-də 2024-cü ilin idman yekunlarına həsr olunan mərasim keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Milli Olimpiya Komitəsinin Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak edib.

İdmançıları salamlayan dövlətimizin başçısı onları bu il əldə edilmiş uğurlar münasibətilə təbrik edib: “2024-cü il də Azərbaycan idmanı üçün uğurlu olmuşdur. Azərbaycan idmançıları beynəlxalq yarışlarda ölkəmizi ləyaqətlə təmsil etmişlər, 1700-ə yaxın medal qazanmışdır. Bu, onu göstərir ki, idmanımız inkişaf edir, yeni nəsil idmançılar yetişir və beləliklə, Azərbaycan idman dövləti kimi öz gücünü müxtəlif beynəlxalq yarışlarda təsdiqləyir.

Əlbəttə ki, ilin ən böyük yarış Yay Olimpiya Oyunları idi və burada da biz tarixi nəticə əldə etmişik. Azərbaycan müstəqil ölkə kimi 1996-cı ildən Olimpiya Oyunlarında iştirak edir və bu dəfə ən yüksək yerə layiq görülmüşdür, komanda hesabında Azərbaycan 30-cu yerdə qərarlaşmışdır. Bu, ən yüksək nəticədir. Bütövlükdə iki yüzdən çox milli komanda Olimpiya Oyunlarında iştirak edirdi. Onların arasında 30-cu olmaq çox böyük nailiyyətdir.

Onu da deməliyəm ki, müsəlman ölkələri arasında Azərbaycan üçüncü yerdə idi. Nəzərə alsaq ki, dünyada 60-a yaxın müsəlman ölkəsi var, bu da böyük və tarixi nailiyyətdir. Komandamız ikisi qızıl, ikisi gümüş, üçü bürünc olmaqla yeddi medal qazanaraq ölkəmizin idman şöhrətini bir daha yüksəklərə qaldırmışdır.

Təbii ki, bu gözəl nəticədən sonra növbəti yarışlarda da idmançılarımızdan qələbələr, uğurlar gözləyirik. İdmançılarımız Azərbaycan xalqını öz qələbələri ilə daim sevindirirlər. Əlbəttə ki, gələcək il və ondan sonrakı illərdə idmanın inkişafı üçün nə lazımdırsa, o da ediləcək. Çünki Azərbaycan dövlətinin siyasəti bu istiqamətdə çox açıqdır, birmənalıdır və uzun illər ərzində aparılır.

İdman cəmiyyətimizin ayrılmaz hissəsidir. İdmanın və idman qələbələrinin ictimai məkanda çox böyük rolu var. Xüsusilə gənc nəslin yetişdirilməsi, vətənpərvərlik hisslərinin gənc nəsle aşılanması üçün idman amili çox böyük mənə daşıyır. Nəzərə alsaq ki, bu Yay Olimpiya Oyunlarında Azərbaycan müzəffər ölkə kimi, qalib ölkə kimi iştirak edirdi, idmançılarımız isə müzəffər xalqın nümayəndələri kimi iştirak edirdilər. Əlbəttə ki, bu vətənpərvərlik amili daim diqqətə alınmalıdır.

Gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsi idman nə qədər vacibdirsə, bir o qədər də hərbi hazırlıq və fiziki hazırlıq vacibdir. Fiziki güc mənəvi saflığa da yol açır və sadə ki, bizim idmançılarımızın mütləq əksəriyyəti idmanda da, məişətdə də, cəmiyyətdə də nümunədirlər, örnəkdirlər. Onların davranışı, cəmiyyətdəki fəaliyyəti mənəvi əminəm ki, bütün xalqımızı sevindirir. Azərbaycan gənci məhz belə olmalıdır - vətənpərvər, fiziki cəhətdən güclü, mənəvi cəhətdən saf, öz xalqına, dövlətinə bağlı, heç bir kənar təsirə boyun əymə-

yən və ləyaqətli Azərbaycan gənci. Yəni də deyirəm, əlbəttə ki, 1996-cı ildən bu yana bütün Olimpiya Oyunlarında iştirakımız, o cümlədən bu məqsədi daşıyır. Biz özümüzə də, dünyaya da sübut etməli idik və edirdik ki, biz güclü dövlətik. Hər dövlətin gücü isə onun xalqının gücünə söykənir.

Əminəm ki, bu dəfə idmançılarımız qalib ölkənin nümayəndələri kimi idman arenalarına, döşəklərə, idman meydanlarına tamamilə fərqli bir ovqatla çıxırlar. Bu gözəl nəticə dövlətimizin gücünü bir daha göstərir.

Bizim bundan sonrakı fəaliyyətimiz təbii ki, idmanın inkişafı ilə bağlı olacaq. Çünki bütün lazımı qərarlar verilib, bütün müvafiq strukturlar, federasiyalar, klublar, idman cəmiyyətləri, Olimpiya Komitəsi, nazirlik vahid strategiya əsasında fəaliyyət göstərirlər. Federasiyalar da gücləndirmə işləri aparılmışdır. Ümid edirəm ki, bizim həm önəməli medal götürən idman növlərində, həm də bu günə qədər o qədər də inkişaf etməyən idman növlərində növbəti irəliləyiş olacaqdır. Uzun illər bütün bölgələrdə idmanla məşğul olmaq üçün dövlət öz fəaliyyətini aparıb. Hazırda bizim bölgələrimizdə 44 Olimpiya İdman Kompleksi fəaliyyət göstərir və bu idman komplekslərinin bundan sonra da inşası nəzərdə tutulur. Müxtəlif bölgələrdə, o cümlədən Qarabağ bölgəsində, Bakı şəhərində ən müasir idman infrastrukturumuz vardır. Biz hələ təxminən 10 il bundan əvvəl Bakıda mötəbər Avropa Oyunlarını keçirmişdik. Ondan sonra İslam Həmrəylik Oyunlarını keçirmişdik və keçən ay Bakıda COP29 beynəlxalq iqlim konfransı da Olimpiya Stadionunun içində və onun ətrafında keçirilmişdir. Yəni burada da vaxtilə inşa etdiyimiz idman obyektinin - Olimpiya Stadionunun böyük rolu olmuşdu. Çünki əgər vaxtilə biz bunu etməsəydik, bu boyda, bu miqyasda beynəlxalq tədbiri keçirə bilməzdik - 197 ölkə, 76 min qeydiyyatdan keçmiş iştirakçı təmsil olunur-

du və qonaqların məmnunluğu xüsusi qeyd edilir. Cəmi 10 şikayət var idi, onlar da tezliklə öz həllini tapdı.

Bölgələrdə isə dediyim kimi, bundan sonra da bu işlər aparılacaq. O ki qaldı, azad edilmiş ərazilərə, siz yaxşı bilirsiniz ki, o ərazilərdə infrastruktur layihələri ilə yanaşı, keçmiş köçkünlərin yaşayışı üçün inşa edilən evlərlə yanaşı, idman infrastrukturunu da yaradırlar. Bəziləri hesab edə bilər ki, bu, bir az təzdir. Amma mən hesab edirəm ki, bu, mütləq olmalıdır. Çünki bu idman obyektlərinin həm rəmzi mənası, həm də funksional tərəfi var. Məsələn, İmarət stadionunun inşa edilməsi - bunun çox böyük rəmzi mənası var. İndi Ağdam şəhərində yeni, bütün beynəlxalq standartlara cavab verən stadion inşa edilir. Füzuli şəhərində Olimpiya İdman Kompleksinin təməli qoyulub. Suqovuşan və Köndələnçay su anbarlarında artıq beynəlxalq avarekəmə yarışları keçirilir. Şuşa şəhərində bir neçə idman yarışları keçirilmişdir. Xankəndi şəhərində stadion, - hansı ki, Azərbaycan büdcəsi hesabına hələ keçən əsrin 50-ci illərində inşa edilmişdir, - əsaslı şəkildə təmir edilir, demək olar ki, yenidən qurulur. Düz bir il bundan əvvəl Xankəndi stadionunda biz hamımız tarixi futbol yarışını izləmişik. Amma bu stadion da bütün beynəlxalq standartlara cavab verəcək və bu stadionun yenidən qurulması prosesi gələcək il başa çatmalıdır. Azad edilmiş ərazilərimizdə digər idman qurğularının tikintisi nəzərdə tutulur və bütün bu işləri biz ardıcılıqla edəcəyik.

Gələcək il Azərbaycan növbəti böyük idman yarışına ev sahibliyi edəcək, bu da MDB Oyunlarıdır. Üçüncü MDB Oyunları Azərbaycanda keçiriləcək. Bunun üçün 14 şəhər seçilibdir və əsas oyunlar Gəncə şəhərində keçiriləcək. Gəncə şəhəri MDB Oyunlarının mərkəzi olacaq. Gəncədə yeni stadion inşa edilir və Oyunlara qədər istismara verilməlidir. Eyni zamanda, bir neçə ay bundan əvvəl Gəncədə ölkəmizin böyük Olimpiya id-

man Kompleksi açılmışdır. Hətta Bakı şəhərində bu boyda və bu qədər funksional standartlara cavab verən Olimpiya Kompleksi olmamışdır. Üçüncü MDB Oyunlarında 7 min idmançının iştirakı gözlənilir. Əgər biz 2015-ci ilin Avropa Oyunları ilə müqayisə etsək, o vaxt təqribən 5000-5500 iştirakçı var idi.

Gəncə şəhərində isə 7000 iştirakçını, onların komandalarını, heyətlərini qəbul etmək üçün əlbəttə ki, şərait yaradılmalıdır və müvafiq göstəricilər verildi. Gələcək ilən başlayaraq Gəncə şəhərində çox böyük təmir-bərpa işləri aparılacaq. Həm şəhər infrastrukturunu yenilənəcək, şəhər nəqliyyatı tamamilə yenilənəcək, tarixi binaların bərpası və digər infrastruktur layihələrimiz icra ediləcək ki, bizim qədim şəhərimiz olan, Nizami yurdu olan Gəncə bütün MDB məkanına və daha geniş coğrafiyaya öz gözəlliyini, eyni zamanda, tarixi simasını və müasirliyini təqdim etsin. Əlbəttə ki, biz təbii olaraq bu Oyunlara da hazırlaşırıq. Əminəm ki, bu Oyunların ev sahibi kimi Azərbaycan idmançıları, gənc idmançılar yaxşı nəticələr göstərəcəklər.

Biz ilin sonunda, ya da ki, hər ilin əvvəlində önəməli olaraq idmançılarımızı təltif edirik - dövlət təltifləri ilə, mən-zillərlə. Bu proses artıq 27 ildir ki, davam edir. Çünki mən Milli Olimpiya Komitəsinin Prezidenti vəzifəsinə seçildəndən sonra çox yaxşı gördüm ki, əgər idmançılara dövlət qayğısı göstərilməsə, idman inkişaf edə bilməz və idmanın inkişafının bir çox amilləri Azərbaycanda vəhdət təşkil edir, ilk növbədə, dövlət dəstəyi. Bütün təltiflər tamamilə əsaslıdır. Həm idmançılar, həm də idman ictimaiyyətinin nümayəndələri, eyni zamanda, məşqçilər və digər idman mütəxəssisləri dövlət tərəfindən layiqincə qiymətləndirilir və bu da ədalətlidir.

Hər yerdə ədalət olmalıdır - beynəlxalq münasibətlərdə, ailədə, hər bir ölkədə, hər bir cəmiyyətdə. Biz buna çalışırıq. Biz tarixi ədaləti, ərazi bütövlüyü-

müzi və suverenliyimizi bərpa etmişik və bununla qürur duyuruq. Əminəm ki, bu şanlı Qələbəmiz hər bir Azərbaycan gənci üçün əlavə ruhlandırma amili olacaq. Biz döyüş meydanındakı Zəfərimizə idman qələbələrini də əlavə etdik və bu, əlbəttə ki, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu daha da artırır. Çünki idmanın inkişafı hər bir ölkənin ümumi inkişafının nümayişidir, onu əks etdirir. Azərbaycan güclü dövlətdir, öz gücünə əsaslanaraq, öz yolu ilə gedən, heç kimin qarşısında heç bir öhdəliyi olmayan, heç kimin qabağında baş əyməyən, ləyaqətli, vicdanla irəliləyən gedən bir ölkədir və bu, bizim böyük sərvətimizdir.

Bu gün dünyada gedən proseslər göz qabağındadır. Qanlı toqquşmalar, mühərirlər, münaqişələr, bəzi ölkələrin digər ölkələrin işlərinə kobudcasına qarışması, vəziyyətin gərginləşməsi - bütün bunları biz Azərbaycanda görmürük və görməyəcəyik. Çünki xalq-iqtidar birliyi, cəmiyyətdəki həmrəylik, vahid siyasi baxışlarımız, təbii ki, bizim tarixi Zəfərimiz və bir çox digər amillər bizi bu çətinliklərdən, çağırışlardan sıqortalayır. Artıq 30 ilə yaxındır ki, Azərbaycan sabitlik şəraitində yaşayır və əminəm ki, bundan sonra əbədi sabitlik şəraitində yaşayacaq.

O ki qaldı, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələrinə, mən bilirəm ki, bizim idmançılarımız müntəzəm olaraq o bölgələrə səfərlər edirlər. Artıq orada 10 min insan yerləşib. Onların böyük hissəsi uşaqlardır, gənclərdir. O yerləri heç vaxt görməyən uşaqlar, gənclər böyük həvəslə oraya qayıdirlar. Əlbəttə ki, Azərbaycanın görkəmli idmançılarından azad edilmiş torpaqlara müntəzəm səfərləri gənclər üçün də, uşaqlar üçün də böyük hədəf olacaq. Ona görə hesab edirəm ki, idman yarışları öz yerində, amma, eyni zamanda, indi müxtəlif tədbirlər çərçivəsində Azərbaycan idmançıları, cəmiyyətimizin digər tanınmış simaları, ziyalılar o bölgələrə nə qədər çox səfər etsələr, o qədər də yaxşı olacaq, həm onlar üçün, həm orada yaşayanlar üçün. Bizim icra etdiyimiz layihələrin dünyada misli-bərabəri yoxdur və bəlkə də olmayacaq. Böyük coğrafiyada, 15-16 min kvadratkilometr ərazidə, - hansı ki, Ermənistan onu tamamilə yerlə-yeksan edib, - yeni həyat qurulur, özü də müasir, gözəl, rahat. Ona görə mən idmançılara, idman ictimaiyyətinin nümayəndələrinə tövsiyəm odur ki, o bölgələrə və bütövlükdə digər bölgələrə də tez-tez getsinlər, orada həm görüşlər keçirsinlər, həm də ki, gənc idman istedadlarını seçsinlər. Çünki seleksiya işi, - indi idman mütəxəssisləri bunu yaxşı bilirlər, - əsas amildir.

Əziz dostlar, siz uğurlar münasibətilə bir daha təbrik edirik. Qarşıdan Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü gəlir, Yeni il gəlir. Bu bayramlar münasibətilə də sizə təbrik edirik, sizə cəsağlığı, yeni uğurlar arzulayıram”.

Sonra Azərbaycanda idmanın inkişafında xidmətləri olan idmançıların və idman mütəxəssislərinin mükafatlandırılması mərasimi oldu.

Tarixi qərar

Tarixin bu günündə - 1991-ci il dekabrın 25-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Milli Şurası "Azərbaycanlıların həmrəyliyi günü haqqında" tarixi qərar qəbul edib. Böhs olunan sənədlə qərara alınıb ki, hər il dekabr ayının 31-i bütün dünyada yaşayan

azərbaycanlıların həmrəyliyi günü elan edilsin. Beləliklə, həmin tarixdən etibarən dünyanın 70-dən çox ölkəsində yaşayan soydaşlarımız hər il 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü'nü böyük coşqu ilə qeyd edirlər.

Heydər Əliyevin Naxçıvanda əsasını qoyduğu ümummilli bayram

31 DEKABR
Dünya Azərbaycanlılarının
Həmrəyliyi Günü

Həmrəyliyi günü dünya azərbaycanlılarının ümummilli bayramıdır. Həmin gün harada yaşamasından asılı olmayaraq 50 milyon soydaşımızın qəlbi bir-birinə və ana Azərbaycana böyük sevgi ilə döyünür. Vətənimizin uğurları ilə qürur duyuruq. Qəlbimizdə min bir arzu, istək baş qaldırır. Sevinirik, fərhənlənirik, xalqımıza və ölkəmizə əmin-amanlıq, yeni qələbələr arzulayıırıq.

Bu ümummilli ideyanı Azərbaycan məfkurəsinə gətirən isə böyük siyasətçi Heydər Əliyev olub. O, Özünə xas olan uzaqgörənliklə qədim diyarda - Naxçıvanda həmrəyliyi günümüzün əsasını qoyub. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin 1991-ci il dekabrın 16-da Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçən iclasında 31 dekabrın dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi bayramı kimi qeyd olunması barədə tarixi qərar qəbul edilib. Ali Məclis bununla bağlı qanunvericilik aktının qəbul olunması üçün ölkə parlamentinə - Azərbaycan Respublikasının Ali Sovetinə müraciət ünvanlayıb. Dekabrın 25-də Ali Sovetin Milli Şurası müraciəti nəzərə alaraq müvafiq qərar qəbul edib.

Dünyada qloballaşmanın geniş vüsət aldığı indiki dövrdə Heydər Əliyevin dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi gününün əsasını qoymasının önəmi daha dərindən dərk olunur. Biz görürük ki, qloballaşma ayrı-ayrı xalqların milli kimliyinə ciddi təhdidlər yaradır. İndi hər bir xalq üçün ənənələrin, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması heç vaxt olmadığı qədər

böyük aktuallıq daşıyır. Milli dövlətlər və xalqlar genişlənən qloballaşma təsirlərinin qarşısında yalnız ümummilli ideyalar ətrafında sıx birləşməklə duruş götürə bilərlər. Dünya azərbaycanlılarının birliyi və həmrəyliyi ideyasının əsasını da məhz Azərbaycan dövlətçiliyinə, xalqımızın dilinə, dininə, milli-mənəvi varlığına və ümumbəşəri dəyərlərə hörmət, bu dəyərlərin daim qorunması, yaşamasına qayğı təşkil edir. Heydər Əliyevin dillər əzbəri olan "Hər bir insan üçün onun milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!" kəlamı azərbaycanlılar üçün bir müqəddəs çağırışdır.

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü'nün qeyd olunması üçün dekabrın 31-nin müəyyənləşdirilməsi də təsadüfi deyil. Bəlidir ki, imperalist güclərin maraqları bütöv coğrafiyamızı və xalqımızı Arazın o tayı və bu tayı deyilən iki hissəyə bölüb. Keçmiş SSRİ-nin süqutu ərəfəsində - 1989-cu il dekabrın son günlərində Araz sahillərində yaddaşımızda əbədi qalacaq hadisələr yaşandı. Arazın o tayından və bu tayından olan azərbaycanlılar onları ayıran tikanlı çəpərləri dağıtdılar. Hava soyuq və şaxtalı olsa da, Arazın sahilində bir-birinə qovuşan azərbaycanlılar günlərlə orada qaldılar və birləşmək istədiklərini bütün dünyaya bəyan etdilər. 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü məhz xalqımızın birləşmək istəyini simvolizə edir.

İdeyadan mütəşəkkil təsisatlanmaya

Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi ideyasının əsasını qoyan Heydər Əliyev, eyni zamanda, bu birliyin institutlaşması prosesinin də əsasını qoyub. Onun təşəbbüsü ilə 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda Dünya azərbaycanlılarının I Qurultayı keçirilib. Qurultay soydaşlarımızın milli mənlilik şüurunun güclənməsinə, müxtəlif ölkələrdə azərbaycanlı icmalarının mütəşəkkilliyinin və fəallığının artmasına öz müsbət təsirini göstərdi. Qurultaydan sonra Heydər Əliyevin 2002-ci il 5 iyul tarixli Fərmanı ilə xaricdəki soydaşlarımızla əlaqələrin genişləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi məqsədilə Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (hazırda Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi) yaradılması, həmin il dekabrın 27-də isə "Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" Qanunun qəbul edilməsi dünya azərbaycanlılarının milli birliyi və təsisatlanması prosesini daha da gücləndirdi.

Zamanında Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu siyasət hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən eyni ardıcılıqla davam etdirilir. Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla əlaqələrin genişləndirilməsini dövlət siyasətinin mühüm istiqamətinə çevirmiş Prezident İlham Əliyev mövcud sosial-iqtisadi inkişaf şəraitində diaspor quruculuğu sahəsində dövlət səs-ləşən genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirir. Dövlət başçısı xaricdə yaşayan hər bir azərbaycanlının maraq və mənafeyinin qorunmasını Azərbaycan dövlətinin başlıca vəzifəsi kimi müəyyənləşdirib. Prezident İlham Əliyevin bu istiqamətdə ortaya qoyduğu siyasi iradə ölkəmizin hüddurlarından kənarda yaşayan soydaşlarımızda milli ruhun yüksəlməsinə, onların vahid ideologiya və məqsədlər ətrafında daha sıx səfərbər olmalarına böyük töhfə verir. Hədəf xaricdə yaşayan azərbaycanlıların diasporun lobbivi çevrilməsidir. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci 6 iyul tarixli Fərmanı ilə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Azərbaycan Diasporuna Dəstək Fondu yaradılıb. Bu Fond Azərbaycan diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinə dəstək vermək, onların maddi-texniki bazasını möhkəmləndirmək, milli-mənəvi dəyərlərimizi inkişaf etdirmək və dünyada daha geniş tanıtmıq, xaricdə yaşayan azərbaycanlıların sosial müdafiəsini gücləndirmək, bu sahədə dövlət dəstəyinin ünvanlılığını təmin etmək məqsədilə yaradılıb. Dövlət başçımızın təşəbbüsü ilə 2019-cu ildə "Diaspor fəaliyyətində xidmətə görə" Azərbaycan Respublikasının medalı təsis edilib.

Dünya azərbaycanlılarına Şuşadan salam - Zəfər qurultayı

Dünya azərbaycanlılarının 2001-ci ildə Bakıda keçirilən birinci qurultayında Heydər Əliyev əminliklə bildirdi ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcək, işğal altında olan torpaqlar işğaldan azad ediləcək və Azərbaycan xalqı öz dədə-baba torpaqlarına qayıdacaqdır. Bu missiyanı xalqımız dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə reallaşdırmağa nail oldu. Artıq müstəqil Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam təmin edib. Şanlı Azərbaycan Bayrağının ölkənin bütün ərazisində özəmətlə dalğalanması dünya azərbaycanlılarına sonsuz qürur hissi yaşadır.

Eyni zamanda, soydaşlarımız son dərəcə qürurludurlar ki, uzun işğal illərindən sonra dünya azərbaycanlılarının V qurultayı azad Şuşada keçirildi. 22 aprel 2022-ci ildə baş tutan qurultayın açılış mərasimindəki çıxışında Prezident İlham Əliyev Şuşadan dünya azərbaycanlılarını salamlayıb. Qurultay çərçivəsində "Post-müharibə dövründə Azərbaycan diasporunun qarşısında duran vəzifələr, fəaliyyət planı/yol xəritəsi", "Qarabağın bərpası və yenidən qurulmasında Azərbaycan diasporunun töhfələri" mövzularında panel icaslar da təşkil olunub. "Biz bu gün azad Qarabağda, azad Şuşada Dünya Azərbaycanlılarının Qurultayını keçiririk. Bu qurultayın adı Zəfər qurultayıdır və bu, təbiidir. Çünki tarixi Zəfərdən sonra ilk dəfədir ki, dünya azərbaycanlıları toplaşır, qurultay keçirir və ümumiyyətlə, Zəfər adı xalqımıza çox yaraşır", - deyərək Prezident İlham Əliyev dünya azərbaycanlılarına xitabən bildirib.

Mübariz ABDULLAYEV

Türkiyənin Balıkesir vilayətindəki fabrikdə baş vermiş partlayış nəticəsində insanların həlak olması və yaralanması xəbərini böyük kədər hissi ilə qarşıladıq.

Faciədə həyatını itirənlərin ailələrinə, yaxınlarına, qardaş Türkiyə xalqına dərin hüznə başsağlığı verir, yaralananların tezliklə sağlamlığını diləyirik.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatı

İki strateji tərəfdaş ölkə...

Azərbaycanla Serbiya arasında əlaqələr yüksək səviyyədədir

Azərbaycanın qarşılıqlı etimada əsaslanan münasibətlər qurduğu dövlətlər sırasında Serbiya xüsusi yer tutur. Azərbaycanla Serbiya arasında əməkdaşlıq son illər daha yüksək səviyyəyə çatıb. Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun bu ölkəyə işgüzar səfəri zamanı da qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı müsbət dəyərləndirilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın XİN başçısı səfər çərçivəsində Serbiyanın Prezidenti Aleksandar Vuçiçlə görüşüb. Görüş zamanı iki ölkə arasında mövcud strateji tərəfdaşlıq münasibətlərindən məmnunluqla ifadə olunub, qarşılıqlı yüksək səviyyəli səfərlərin əhəmiyyəti vurğulanıb. Görüşdə, ikitərəfli strateji tərəfdaşlıq münasibətləri, eləcə də regional təhlükəsizlik məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Tərəflər Azərbaycan və Serbiya tərəfindən hər zaman qarşılıqlı şəkildə ərazi bütövlüyü və suverenliyə göstərilən davamlı dəstəyin təqdirəlayiq olduğunu bildiriblər.

Ölkəmizi BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) uğurlu ev sahibliyi münasibətilə təbrik edən Prezident Vuçiç COP29 çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə keçirdiyi görüşü məmnunluqla xatırlayıb. Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran ikitərəfli və regional məsələlər müzakirə edilib.

C.Bayramov bu ölkənin Baş naziri Milos Vuçevićlə də görüşüb. Görüşdə Azərbaycan və Serbiya arasında ikitərəfli, o cümlədən çoxtərəfli əməkdaşlığın perspektivləri, habelə regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri müzakirə olunub. C.Bayramov Azərbaycan və Serbiya arasında mövcud strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin inkişafında ali və yüksək səviyyəli səfər və təmasların əhəmiyyətini qeyd edib, bu sahədə mövcud dinamikanın qorunmasının vacibliyi vurğulanıb.

İki ölkə arasında xüsusilə iqtisadi-ticarət əməkdaşlığının daha da genişləndirilməsi istiqamətində Ticarət və İqtisadi Əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın vacib platforma olduğu qeyd edilib. Energetika sahəsində əməkdaşlığın cari vəziyyətdən məmnunluqla ifadə olunub, münasibətlərin perspektivlərinə toxunulub. Alternativ enerji istehsalı və ixracı sahəsində əməkdaşlığın vacibliyi qeyd edilib. Ölkəmizin "yaşıl enerji" istehsalı sahəsində potensialı barədə məlumat verilib. Bununla yanaşı, ölkələrimiz arasında turizm sahəsində birgə layihələrin hə-

yata keçirilməsinə, bu xüsusda birbaşa hava nəqliyyatı əlaqələrinin yaradılmasına qarşılıqlı maraq ifadə olunub. Bu il ölkəmizdə keçirilmiş COP29 tədbirinin nəticələri barədə ətraflı məlumat təqdim olunub, iqlim diplomatiyası sahəsində birgə səylərin vacib olduğu diqqətə çatdırılıb. Expo-2027 tədbirinin ölkələrimiz arasında əlavə əməkdaşlıq imkanları yaradacağına dair əminlik ifadə edilib.

C.Bayramov qarşı tərəfi postmünəqışə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri, mina təhdidi ilə mübarizə söyləri, habelə Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi barədə ətraflı məlumatlandırılıb.

Səfər çərçivəsində Azərbaycanın XİN başçısı Serbiyanın Milli Assambleyasının sədri Ana Brnabiçlə də görüşüb. Görüşdə Azərbaycan və Serbiya arasındakı mövcud strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin inkişaf perspektivləri və iki ölkə arasında parlamentlərarası müstəvidə əlaqələr müzakirə edilib. Parlament diplomatiyasının əhəmiyyətini nəzərə alaraq, ikitərəfli əsasda, o cümlədən beynəlxalq parlament platformaları çərçivəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsinin vacib olduğu qeyd edilib. Bu xüsusda, eyni zamanda, ölkələrimizin parlamentlərində fəaliyyət göstərən dostluq qruplarının işi təqdir olunub.

Azərbaycan tərəfinə, Serbiyanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə göstərdiyi birmənalı dəstəyə görə təşəkkür edilib, Serbiyanın ölkəmizlə qarşılıqlı hörmət əsasında əməkdaşlığın inkişafından məmnunluqla duyduğu diqqətə çatdırılıb. Beynəlxalq təşkilatlarda, BMT-də və Avropa Şurasında qarşılıqlı dəstəyə görə təşəkkür ifadə olunub.

C.Bayramov bu il ölkəmizdə keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) nəticələri barədə qarşı tərəfi məlumatlandıraraq, yeni iqlim maliyyəsi hədəfinin razılaşdırılması və digər istiqamətlərdə əldə olunan uğurların global iqlim gündəliyində əhəmiyyətindən bəhs edib.

Serbiyanın "Expo 2027" tədbirinə hazırlıq işlərində uğurlar arzulanıb, bu tədbirin Serbiyanın artan əhəmiyyətinin göstəricisi olduğu vurğulanıb. Görüş zamanı digər qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Nardar BAYRAMLI

ABŞ səfirliyi qərəzli fəaliyyətini “intensivləşdirib”

İkili standartlara əsaslanan siyasi mövqe ciddi qəbul olunmur

Azərbaycanın müstəqil siyasət həyata keçirməsi və bunun nəticəsində beynəlxalq müstəvidə mövqelərinin güclənməsi müəyyən xarici dairələri ciddi narahat edir. Xüsusilə, ərazi bütövlüyümüzün və suverenli-

ymizin bərpa olunması beynəlxalq gücləri narahat edir. Məlumdur ki, hegemon dövlətlər digər xalqlara münasibətdə öz maraqları baxımından yanaşırlar. Qərbin və onun təsir dairəsində olan beynəlxalq təşkilatların geosiyasi ambisiyalara söykənən maraqları da dünyada ciddi təhdidlər yaradır. Həmin dairələrin ya-

naşmasında özünü göstərən başlıca tendensiyalardan biri də ikili standartlara əsaslanan mövqedir. Bu baxımdan, bəzi Qərb dövlətləri, xüsusilə ABŞ “öndə” gedir.

Qeyd edək ki, COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi ərəfəsindən başlayaraq ölkəmizə qarşı təzyiq cəhdləri artır. Qərbdəki dairələr “ənənəvi” olaraq Azərbaycanı yönəlik təzyiq cəhdlərində insan hüquqları amilin-

dən istifadə edir. Son vaxtlar isə ABŞ-in ölkəmizdəki səfirliyi bu yöndə fəaliyyətini “intensivləşdirib”. Həm rəsmi, həm də vətəndaş cəmiyyəti səviyyəsində səfirliyin bu yöndəki fəaliyyəti qınanılma da, qarşı tərəf

hesablarında Azərbaycanda “siyasi məbusların” olduğu iddia edilir.

Nardar BAYRAMLI

XİN: ABŞ-in indiki administrasiyası münasibətlərimizə xələl gətirmək məqsədini güdür

Məsələ ilə bağlı Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Ayyan Hacızadə bildirib ki, ABŞ-in indiki administrasiyası bütün vasitələrlə Azərbaycanla münasibətlərinə xələl gətirmək məqsədini güdür. Onun sözlərinə görə, ABŞ-in Azərbaycandakı səfirliyinin bütün bunları və əvvəlki təxribat xarakterli şərhlərini ifadə etmək üçün, özünü ifadə azadlığının müdafiəçisi kimi təqdim edən ABŞ tərəfinin media azadlığına qarşı dözümsüzlüyü heyret doğurur. “Görünür, ABŞ-in indiki administrasiyası bütün vasitələrlə xarici əlaqələrinə, xüsusən də Azərbaycanla münasibətlərinə xələl gətirmək məqsədini güdür, xəyalı və mifik iddialar üzərində dayanır”, - deyər A.Hacızadə əlavə edib.

İcma: ABŞ səfirliyinin bəyanatı məzmun baxımından əsassız, manipulyativ və həqiqətdən uzaqdır

Qərbi Azərbaycan İcması da ABŞ-in Azərbaycandakı səfirliyinin insan hüquqlarını müdafiəsi adı altında ölkəmizin daxili işlərinə qarışan növbəti bəyanatını qınayır. Bununla bağlı İcma tərəfindən qeyd edilib ki, ABŞ səfirliyinin bəyanatı məzmun baxımından əsassız, manipulyativ və həqiqətdən uzaqdır. Mövcud ABŞ administrasiyasının insan hüquqlarının təşviqi adı altında fəaliyyəti tamamilə zərərli və hüquq anlayışı ilə bir araya sığmır.

Bəyanatda vurğulan ki, ABŞ administrasiyası Ermənistan tərəfindən azərbaycanlıların hüquqlarının pozulması kimi kütləvi insan hüququ problemini gözdən keçirməyə çağırır və faktiki olaraq onlara qarşı etnik və dini əsasda ayrı-seçkilikçi yol verib. Bu ayrı-seçkilikçi insan hüquqları ideyasına vurulan ön böyük zərərdir.

Qərbi Azərbaycan İcması hazırkı ABŞ administrasiyasını, heç olmasa, son günlərində insan hüquqlarının siyasi məqsədləri üçün alət etməkdən çəkinməyə çağırır və Qərbi azərbaycanlıların öz tarixi yurdlarına qayıtmaları kimi əsl insan hüquqları məsələsinə müdafiə etməyə və bu haqq işinə dəstək verməyə səsləyib.

Hegemon dövlətlər digər xalqlara münasibətdə öz maraqları baxımından yanaşırlar. Qərbin və onun təsir dairəsində olan beynəlxalq təşkilatların geosiyasi ambisiyalara söykənən maraqları da dünyada ciddi təhdidlər yaradır. Həmin dairələrin yanaşmasında özünü göstərən başlıca tendensiyalardan biri də ikili standartlara əsaslanan mövqedir. Bu baxımdan, bəzi Qərb dövlətləri, xüsusilə ABŞ “öndə” gedir

Həqiqətən də, ABŞ administrasiyası insan hüquqlarına məsələsində spekulyasiya edir. Əgər belə olmasaydı, Ermənistanın 30 illik işğalı dövründə doğma torpaqlarından didərgin düşmüş bir milyon çox azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqlarını müdafiə edərdi. 30 ildə üzləşdiyimiz ikili standartlar, qərəzli mövqe isə bu gün başqa təzahürlərlə özünü göstərir.

Erməni faşizmi Azərbaycan ərazilərini işğalda saxladığı dövrdə şəhər və qəsəbələrimizi, kəndlərimizi darmadağın edərək talayanda, maddi-mənəvi sərvətlərimizi oğurlayıb, tarixi irsimizi məhv edərək tarixdə görünməmiş vandallıq aktı törəndə ABŞ və Qərb ölkələri bu acı gerçəkliyi heç vaxt görmək istəmədi, Ermənistanın insanlıq əleyhinə cinayətlərinə göz yum-

1 milyon azərbaycanlının pozulmuş hüquqlarına susan ABŞ...

du. Nəzərə almaq lazımdır ki, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini öz gücünə bərpə edən Azərbaycan dövləti Cənubi Qafqaz regionunda yeni reallıqlar yaradıb. Bu amil, həm də dövlətimizin beynəlxalq münasibətlər sistemində nüfuzunu və mövqelərini gücləndirir. Təəssüf doğuran hal odur ki, Azərbaycan BMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdikdən sonra ABŞ da daxil olmaqla bir sıra Qərb ölkələri ölkəmizə qarşı qərəzli mövqe sərgiləyir. Əslində, suverenliyimizin tam bərpa edilməsi beynəlxalq hüququn, o cümlədən insan hüquqlarının təmin olunmasıdır. Bütün bunları görmədən gəlmək isə Qərbin qərəzinin göstəricisidir.

Siyasi mədəniyyət 30 il əvvəl və indi...

Vətəndaş cəmiyyətində bütün insanların siyasi mövqə tutmaq hüququ var. Belə ki, hər bir vətəndaşın müəyyən siyasi proseslərdə iştirakı demokratiyanın əsas elementi sayılır. Xüsusilə qeyd etməliyə ki, 1995-ci ildə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsi ilə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının fəaliyyəti üçün lazımi hüquqi baza yaradılmış oldu. Konstitusiyamızın 12-ci maddəsində göstərilir: “İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin əli məqsəddir”.

Məlum olduğu kimi, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması və inkişafı üçün xüsusi müliyyətinin zəruri şərt olduğu 30 il əvvəlki dövrün müfəkkirləri tərəfindən xüsusi olaraq qeyd edilirdi. Vətəndaş cəmiyyətinin mövcud olmasının zəruri şərti kimi bəzi məqamları xüsusilə qeyd etmək olar. Bu məqamlar isə 20-30 il əvvəl, istərsə indiki dövr üçün aktualdır: birincisi, əhəlinin siyasi mədəniyyəti səviyyəsinin inkişaf etməsi, öz hüquq və azadlıqlarını dərk etməsi. İkincisi, siyasi qərarların hazırlanması və qəbul edilməsinə vətəndaşların təsir göstərməsinə imkan verən açıq xarakterli

Vətəndaş cəmiyyəti institutlarının təşəkkülü

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”a dəyərləndirən “Bakı Qeyri-Hökumət Təşkilatlarının Resurs və Təlim Mərkəzi” İctimai Birliyinin sədri Rəuf Zeyni bildirib ki, ölkəmizdəki vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün Sovet imperiyasının süqutundan sonra da mühüm işlər görülüb. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti institutlarının təşəkkülü müstəqillik uğrunda mübarizə və Qarabağ münaqişəsinin başladığı dövrə təsadüf edir: “Müstəqilliyin ilk illərindən dövlət vətəndaşların ictimai birliklərdə iştirakını və özünütəşkil formalarını dəstəkləmək üçün təşkilati və infrastruktur şəraitini təmin etməyə çalışır, bu sahədə qanunvericilik bazasını formalaşdırır və təkmilləşdirirdi. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında və bir sıra hüquqi-normativ sənədlərdə vətəndaşların ictimai-siyasi həyatda fəal mövqeyinin, siyasi iştirakçılıq və sosiallaşmanın inkişafına kömək edən müd-

dələrin əks olunması ölkədə vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı və demokratik azadlıqların təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır”.

Qanunilik, əməkdaşlıq, şəffaflıq prinsipləri

R.Zeyni qeyd edib ki, müasir Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti strukturlarının dövlət tərəfindən dəstəklənməsi onların cəmiyyətə daha da inteqrasiya olunması, hüquqi və sosial dövlətin qurulmasında yaxından iştirak etmələrinin təmin olunması baxımından əhəmiyyətlidir: “Dövlət tərəfindən vətəndaş cəmiyyəti institutlarının hi-

mayə olunması bir qayda olaraq qanunilik, əməkdaşlıq, şəffaflıq, qarşılıqlı razılıq və cavabdehlik prinsiplərinə əsaslanır. Ölkədə artıq inkişaf etməkdə olan vətəndaş cəmiyyəti institutları siyasi- hüquqi və vətəndaş mədəniyyətinin formalaşması, insan hüquq

və azadlıqlarının təmin olunması, söz, fikir və ifadə azadlığının genişlənməsində müstəsna rola və yerə malikdir”.

30 il öncəki və bu günkü Azərbaycan vətəndaşı...

Birlik sədrinin sözlərinə görə, demokratiya siyasi idarəetmə forması kimi müasir dövrdə bir neçə mənada işlədilir: “Əsas mənada xalq hakimiyyətinə əsaslanan idarəetmə forması kimi siyasi anlamda başa düşülür. Müasir dünyada isə daha geniş formada demokratiyaya yanaşmaq görürük ki, bu termin təkcə dövlət səviyyəsində deyil, bütünlikdə cəmiyyətlə vətəndaşların müəyyən dəyərlər sistemində və dünyagörüşünə əsaslanan ictimai quruluşu, habelə insanların iyerarxik şəxsiyyətlərarası münasibətlərini tənzimləyən norma və prinsiplərin məcmusu kimi başa düşülür. Təbii ki, 30 il öncəki Azərbaycan vətəndaşı ilə bu günkü Azərbaycan vətəndaşının siyasi savadı və fəallığı arasında fərqlər var. Düzü, vətəndaşlarımız uzun illər öncə də siyasi proseslərlə yaxından maraqlanıb, dövlətimizin bütövlüyü kimi mühüm bir amal uğrunda mübarizə aparıb, müəyyən proseslərə öz töhfələrini veriblər. Lakin

indiki dövrün vətəndaşları sosial və siyasi fəallığı ilə xüsusi olaraq seçilir. Bu isə dövrün tələbidir. Bu gün vətəndaşlarımızın insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi uğrunda fərqli formada iştirak edirlər. Sevin-dirici hallardan biri isə budur ki, bu gün de-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

mokratiyanın mühüm tərkib hissələrindən sayılan vətəndaşların siyasi savadı, onların hüquqi və siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün bütün şəraitlər yaradılıb”.

Yeganə BAYRAMOVA

Biznes üçün yeni imkanlar

ESG prinsipləri biznes fəaliyyətinin optimallaşmasına, xərclərin azalmasına və ixrac potensialının yüksəlməsinə xidmət edir

ESG üzrə Vahid Platforma istifadəyə verilib

qamətlərdən biri biznes sektorunda ESG standartlarının tətbiqidir. ESG prinsiplərini daha da təşviq etmək məqsədilə Biznes Mühiti və Beynəlxalq Reytinglər Komissiyasının nəzdində ESG alt qrupu yaradılıb. Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) rəhbərlik etdiyi altqrupun tərkibinə dövlət, özəl və ictimai sektoru təmsil edən 20-yə yaxın qurum və təşkilatın nümayəndələri daxildir.

ESG sahəsində ortamüddətli dövr üçün Strateji Baxış sənədi və yol xəritələri təsdiqlənib. Yol xəritəsinin icrası çərçivəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübələrin öyrənilməsi və hərtərəfli sorğuların keçirilməsi də daxil olmaqla Azərbaycanda mövcud ESG mühitinin dərin təhlili aparılıb. KOBİA-nın təşəbbüsü ilə Beynəlxalq Standartlaşdırma Təşkilatının (ISO) tövsiyələrinə əsasən hazırlanmış ESG prinsiplərinin tətbiqi üzrə çərçivə təsdiq edilmiş. COP29 sammiti ərəfəsində ESG üzrə Vahid Platforma istifadəyə verilib və bu addım Azərbaycanın ətraf mühit çağırışlarına böyük önəm verən, məsuliyyətli və nümunəvi ölkə olmasını bir daha təsdiqləyir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın milli iqlim strategiyasında təmiz ətraf mühit və “yaşıl iqtisadiyyata” keçid üzrə əsas istiq

ESG prinsipinin qəbul edilməsi “yaşıl inkişaf” siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müxtəlif sektorlarda çalışan təsərrüfat subyektlərinin, xüsusilə də biznesin fəaliyyətinə əlavə dəstək verməklə potensiallarını artıracaq. Bu standartın tətbiqi dövlət və özəl sektorda dayanıqlı inkişafı dəstəkləməklə yanaşı, müştəri məmnuniyyətini artırmaq baxımından da müsbət əhəmiyyət kəsb edir.

ESG prinsiplərinin tətbiqi həm də “yaşıl iqtisadiyyat”a transformasiya prosesinə keçid üçün nəzərdə tutulan hədəflərdən biridir. Ələlxüsus da ESG biznesin ətraf mühitə və cəmiyyətə təsirini,

ESG meyarları həm də əmək münasibətlərinin şəffaflaşmasında və sosial hüquqların qorunmasında da mühüm rol oynayır. Belə ki, yeni standartlar biznes qarşısında qazancının bir hissəsinin sosial təşəbbüslərə və tədbirlərə yönəltmək, iş yerində işçilərin sağlamlığını və təhlükəsizliyini qorumaq kimi öhdəliklərə də qoyur.

ESG tələblərinin yerinə yetirilməsi biznes sektoru üçün riskləri daha yaxşı idarə etməyə də imkan verir. ESG amilləri hazırda institusional investirlər tərəfindən aktiv seçim prosesinin bir hissəsi kimi nəzərdən keçirilir.

Dekabrın 23-də Azərbaycan-Türkiyə İş Adamları Birliyi (ATİB) tərəfindən “Əmək münasibətləri, əməyin mühafizəsi və insan resursları ekoloji, sosial və korporativ idarəetmə yanaşması”nın (ESG) əsas istiqamətlərindən biri kimi” mövzusunda konfrans keçirilib. Tədbirdə “Rəqabətli insan kapitalı” Milli Prioritetindən irəliləyən ESG prinsiplərinin tətbiqi üzrə çərçivənin hazırlanması istiqamətində görülən işlərdən bəhs edil-

lib. Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov ESG prinsiplərinin biznes sektorunun fəaliyyətinə mühüm təsirlərindən danışaraq qeyd edib ki, yeni idarəetmə prinsipləri biznes proseslərinin optimallaşmasına, istehsal xərclərinin azaldılmasına, rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsinə, ixrac potensialının artırılmasına və xüsusilə, xarici investisiyaların cəlb edilməsinə imkan verəcək.

Sahibkarların “yaşıl iqtisadiyyat”a transformasiyası sürətlənəcək

şəffaf və etibarlı fəaliyyət göstəricisini müəyyən edən meyar kimi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Eləcə də bizneslərin rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına, kənar investisiyaların cəlb edilməsinə, xüsusilə xarici bazarlara çıxışına da əhəmiyyətli təsir göstərir. Belə ki, ESG-nin vacib komponentlərindən olan ətraf mühit komponentini diqqətdə saxlayan biznes subyektləri səmərəli və qənaətlili texnologiyaları, “yaşıl innovasiyalar”ı biznes proseslərinə inteqrasiya edir ki, bu sahibkarların xərclərinin optimallaşdırılmasına, məhsuldarlığının yüksəldilməsinə və rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına töhfə verir.

İnvestorlar üçün sosial məsuliyyət

İnvestorlar sərmayə ilə bağlı qərarlar qəbul etməzdən və investisiya planlaşdırmasından əvvəl ESG prinsipləri ilə bağlı lazımi araşdırmalar aparır, həmin prinsipləri tətbiq edən şirkətlərə daha çox üstünlük verir. Bu baxımdan yeni standartlar ölkəmizin milli biznes icması üçün istiqamətləndirici rol oynayacaq.

Beləliklə, Azərbaycan hökumətinin ekoloji, sosial və korporativ idarəetmə standartını qəbul etməsi “yaşıl hədəflərə” doğru aparılan tədbirlərin mühüm bir hissəsi kimi ətraf mühit prinsiplərinin tətbiqinin genişləndirilməsinə töhfə verəcək.

E.CƏFƏRLİ

Qərbi Avropa çarəsiz durumda “Şərqə” boylanır...

Sülhə Qərb mane olub...

Məğlubiyyət faktı isə artıq etiraf edilir. İki ildən çoxdur özünün milli maraqlarını müdafiə etdiyi üçün hədəfə alınan Macarıstan Aİ-nin məğlubiyyətini elan edir və bunun detallı şəkildə izahını verir. “M1” televiziyaşına müsahibəsində Baş nazir Viktor Orban Macarıstanın əminliyini vurğulayıb: “Avropa İttifaqı Ukrayna münaqişəsində uduzub, çünki Rusiya mövqeyini gündəndən gücləndirir”.

O, Ukraynadakı vəziyyətdən danışarkən qeyd edib ki, ruslar döyüş meydanında təcridcən irəliləyir: “Güclər balansı göz qabağındadır. Avropa İttifaqı bu müharibədə məğlub olub”.

Baş nazir Aİ-nin “kommunikasiya hiylələrinə” əl ataraq bunu inkar etməyə çalışdığını bildirib. Orbanın sözlərinə görə, siyasətçilər indi hər cür ünsiyyət hiylələrindən istifadə etməyə çalışırlar. Macarıstanın baş naziri onu da bildirib ki, 2022-ci

ci ilin aprelində Rusiya və Ukrayna arasında sülh sazişi bağlamaq üçün cəmi “saatlar” qalır - lakin Qərbin müdaxiləsi nəticəsində bu razılaşma alınmayıb.

Xatırladaq ki, Macarıstanın baş naziri bu müsahibəsindən bir gün əvvəl ABŞ-in yeni prezidenti Donald Trampın yanvarın 20-də prezident səlahiyyətlərinin icrasına başladıqdan sonra ilk 24 saat ərzində Ukrayna ilə bağlı bəzi qərarlar verə biləcəyini vurğulamışdı.

Dünyanın iddiaçıları, bu günün müşahidəçiləri...

Nəticə etibarlı ilə Aİ-nin özünün tərəfdaşlarının da iddia etdiyi kimi, “dağılmağa doğru irəliləyən yol” get-gedə qısılır. Xatırladaq ki, bir müddət öncə Slovakiyanın

Ukrayna-Rusiya müharibəsinin bitməsi Aİ üçün hansı nəticələrə yol açar?

2022-ci ildən davam edən Ukrayna-Rusiya müharibəsi deyəsən “son fazaya” qədəm qoyur. ABŞ-in yeni seçilmiş prezidenti Donald Trampın məlum mövqeyi, inauqurasiyadan sonra məsələ ətrafında yeni reallıqların formalaşma ehtimalı eskalasiyanın sona çatacağı ilə bağlı fikirləri qətişdirir. Bu isə öz növbəsində onsuz da siyasi-iqtisadi dayaqları “çürümüş”, çətin günlərini yaşayan, qərsizlik mühitində qalmış Avropa İttifaqının vəziyyətini daha da acınacaqlı hala salır.

Vurğulamaq lazımdır ki, Ukrayna müharibəsi Avropa ilə bağlı bir sıra reallıqları üzə çıxardı. Məlum oldu ki: - “Köhnə qitə” özünün ümumi maraqlarını deyil, diktə olunan korporativ maraqların “əsirinə” çevrilib; - Dildə təhlükəsiz cəmiyyət və ya müharibəsiz həyat şüarları irəli sürülsə də, Qərb (təxminən Avropanın müəhüm hissəsi) dağıdıcı meyillərdən hələ də əl çəkməyib; - Qərbin bəzi “liderləri” öz xalqının və ya dövlətinin gələcəyini açıq təhdid altında qoyur. Bu tezisləri təsdiqləyən onlarla sübut var. Məsələn, 2022-ci ildən bu yana Avropanın “ümitsiz bir müharibə”nin girdabında özünün enerji təhlükəsizliyini təhdid altına salması, iqtisadi sanksiya adı altında maraqlarının əksinə qərarlar verməsi, Bayden administrasiyasının oyunlarına alət olaraq hətta “nüvə müharibəsi ritorikası” irəli sürməsi “qoca qitə”nin qeyri-realist və pragmatik olmayan simasını bir daha nümayiş etdirmiş oldu.

Viktor Orban: Avropa İttifaqı uzduzub...

edən Aİ bu dəfə onların kölgəsinə sığınmağı planlaşdırır. Bəzi Qərb siyasətçiləri Trampın “yeni situasiya” vədinin ardından Moskva ilə “işgüzar” münasibətlərə keçid yolu axtaran Qərb dövlətlərinin Macarıstana “məsajlar” verdiyini deyir. Bildirilir ki, bir sıra dövlətlər məhz Budapeştin “köməyi” ilə özünü sığortalamağa çalışır.

Amma fakt ortadadır - yerləşdiyi regionun ümumi maraqlarını qrup maraqlarına satanlar açıq eniş xəttindədir. Dünyəyə qədər, meydana oxuyan Qərb dövlətlərinin əksəriyyəti həm iqtisadi, həm də siyasi böhranla üz-üzə qalıblar. Bu isə öz növbəsində təşkilat olaraq Aİ-nin funksionallığını itirməsinə yol açar bilər. Başqa sözlə, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin nizamlanma prosesinə daxil

olması Qərbin siyasi dairələri üçün “sonun başlanğıcına” çevrilmə ehtimalı yaradacaq. Onsuz da Aİ-nin beynəlxalq hüquq, haqq və ədalət prinsipləri ilə idarə olunmaması, korrupsiya və rüşvət hallarının kütləvi hal alması, fərqli dini baxışlara qarşı dözümsüzlük nümayişi öz sözünü deməkdədir - maraqlıdır ki, Qərb son 3 ildə daxili aurasında hətta xristianlığın fərqli qollarını belə radikal şəkildə ayrımcılığa məruz qoyub. Təsədüfi deyil ki, Fransada baş verən dini çəkişmələrin əsasında indiki dövrdə daha çox xristian məzhəbəlik iddiaları üzə çıxır. Hətta Aİ daxilində bu proses daha aydın şəkildə alınırdı - katolik inanc sahiblərinin provoslavlara qarşı apardıqları siyasət fikri ayrılığı ilə yanaşı, siyasi uqurum belə formalaşdırılmışdı.

Aİ dağılmağa doğru yol alıb...

müsahibədə Robert Fitso qeyri-sabitliyin artacağını proqnozlaşdıraraq, bu vəziyyətə təccüblən-məməyi tövsiyə etmişdi. Onun sözlərinə görə, Fransa və Almanyanın eqoist milli məqsədləri İttifaqın gələcəyinə mənfi təsir göstərə bilər. “Aİ üçün daha böyük qeyri-sabitlik gözləyirəm, bu ilin inanılmaz dərəcədə çətin olacağını düşünürəm”, - deyər Fitso

vurğulamışdı. Beləliklə, Mərkəzi Avropada yaranacaq sülh Qərb üçün də yeni nizam anlamına gələ bilər. Bu reallıqlarda isə nəticənin ən azı simptomlarını əvvəlcədən müşahidə etmək mümkündür - Qərbi Avropa çarəsiz durumda üz “Şərqə” tərəf boylanır...

P.İSMAYILOV

Fransa prezidenti Emmanuel Makron ilk prezidentlik dönəminin əvvəlindən uğursuzluq zolağındadır. Onun bütün istiqamətlərdə həyata keçirdiyi siyasət iflasa uğrayıb. Bu gün Fransada açıq şəkildə etiraf olunur ki, Makron ölkənin rəsmi olmaq şəraitini itirib. Daxili və xarici siyasətdəki uğursuzluqlar, parlamentdə impiçmentinə cəhdlər göstərilməsi, cəmiyyətin onu qırmaması, müxtəlif görüşlərdə insanların ünvanına nalayiq sözlər söyləmələri, sifətinə silə vurmaları, tez-tez yumurta atəsinə “qonaq” edilməsi, gözəlndiyi kimi, Yelisey Sarayının sahibində özünəinam hissini azaldıb və müəyyən komplekslər yaradıb.

“Sirli” Makron

Prezidentin aşırı paranoikliyi

Artıq Makronun aşırı paranoikliyi də geniş müzakirə mövzuna çevrilib. Onun publikadan çekindiği və ya qorxduğu açıq şəkildə hiss olunur. Makronun hədsiz dərəcədə paranoikliyi, qapalı həyat tərzi keçirməyə üstünlük verdiyi hər addımda hiss olunur. O, özünü hər vaxtla hamıdan gizlətməyə çalışır. Bu barədə Fransada məşhur olan “Le Monde” nəşri ayrıca məqalə dərc edib. Məqələndə sitat: “Bu gün yaxın adamlarının ölkə prezidentini təsvir etmək üçün işlətdikləri sözlər bunlardır: “Hiper qapalı”, “son dərəcə paranoik”, “sirli”.

Nəşr Makronun paranoikliyə gedə yolda iki hadisədən “dər” aldığına diqqət çəkir. “2014-cü ildə Fransua Ollandın (səbiq prezident - red.) Parisin 8-ci rayonunda skuter sürərkən aktrisa Julie Gayet ilə gizli görüşməyə hazırlaşdığı zaman o, birinci sırada idi. Yelisey Sarayının baş katibinin müavini kimi Emmanuel Makron partlayışı içəridən izləyib. Onun öyrəndiyi dər - Fransua Ollandın diqqətli və ya kifayət qədər qorunmamasıdır”, - deyər məqalədə vurğulanıb.

Makronun öz ətrafında məxfilik aurası yaratmaq ehtiyacını gücləndirən başqa bir hadisə,

2017-ci il seçki kampaniyası zamanı baş verib. Həmin ərəfədə o vaxt iddia edildiyi kimi, “rus hakerləri” tərəfindən Makronun komandasına kibercümlər olub, e-poçt ünvanları sındırılıb. Bundan sonra, seçki kampaniyasının qızğın vaxtında internetə 20 min e-poçt sızdırılıb. Bu, onun seçkidə qalib gəlməsinə mane olmasa da, sızıntının ardından arvadı Bricit ilə münasibətinə edilən hücumlardan Makron çox əziyyət çəkib.

Aldığı bu iki “dər” Makronun həyatını dəyişib. O vaxtdan bəri Yelisey Sarayında həyat həmişəkindən daha qapalı olub. Ollandla baş verən qalmaqalı nəzərə alan Makron şəxsi səfərlərdən yayınmağa çalışır və bir qayda olaraq, ancaq Fransa paytaxtının VI, VII və XV rayonlarındakı

**“Le Monde”:
Bu gün yaxın adamlarının
ölkə prezidentini təsvir etmək
üçün işlətdikləri sözlər bunlardır:
“Hiper qapalı”, “son dərəcə
paranoik”, “sirli” ...**

arxası divara söykənərək, mühafizəçilərin əhatəsində yer seçir. Təbii ki, Makrona hakim kəsilən paranoik sindromunun təzahürləri həmçinin onun dövlət başçısı kimi apardığı siyasətdə də bu və ya digər dərəcədə təzahür edir. Belə ki, bir sıra hallarda Makron hətta komandası üçün belə “sürpriz” sayılacaq qərarlar verir. Bu qərarlar, bir qayda olaraq, ən son məqamlarda açıqlanır.

adi restoranlara gedir, orda həmişə zəlin sonunda,

Makron ətrafında qurulan informasiya blokadası

Makron xarici auditoriyalar qarşısında çıxışlarında həmişə ölkəsinin demokratik ənənələrindən geniş bəhs edir. Ancaq hər şeydən göründüyü kimi, bugünkü Fransa demokratiyadan çox uzaqlaşmış ki, burada da Makronun şəxsi “təhələri” böyükür. Artıq Makronun özünü ölkə qanunlarının fəvqündə

verib. Prezident bir qədər bundan əvvəl parlamentin yeni formalaşan tərkibini nəzərə almadan Mişel Barnyeni Baş nazir təyin etdi və onun formalaşdırdı hökumətin də ömrü cəmi üç ay oldu. Bütövlükdə, təkbəşinə verilən belə absurd qərarların siyahısı çox uzundur. Müşahidə edilən odur ki, Makron hakimiyyəti bir əldə cəmləşdirməyə çalışır. Onun aldığı qərarlar isə bir qatıyda olaraq ciddi ictimai qınaqla qarşılanır və etirazlara səbəb olur. Ölkə uzun müddətdir ki, paytaxtda və regionlarda baş verən permanent etiraz aksiyaları ilə çalxalanır.

məlumatların Daxili İşlər Nazirliyinə ötürülməsini məhdudlaşdırıb. Yelisey Sarayında keçirilən qapalı görüşlərdə belə prezident ətrafı açıqlamaların yayılır.

Bundan başqa, prezident administrasiyasının keçmiş və indiki əməkdaşları Makronu narahat edən araşdırmalar aparan media və ya jurnalistləri gözənd salmağa çalışırlar. “Le Monde” yazır ki, rəsmi şəxslər sosial şəbəkələrdə media təmsilçilərinə qarşı müəşəkkil kampaniyalar aparırlar. Prezidentin icmici qoruyan onun ofisinin rəhbəri Patris Fordur (2024-cü ilin yanvarından). O, Makrona qarşı bütün şeyiələr və təhdidlərə nəzarət etmək üçün müntəzəm olaraq prezidentin təhlükəsizlik departamentini toplayır. Prezident isə müntəmədi olaraq onun və ya arvadı haqqında şeyilər yayan hər kəsi və ya məsələn, Marsel yaxınlığında tətildə olarkən onu izləyən paparassiləri məhkəməyə verməyə çalışır. Media materiallarının “düzgün təqdimatına” nəzarət 77 yaşlı Mişel Marçana həvalə edilib. Təbii ki, media materiallarının “düzgün təqdimatı” dedikdə ilk növbədə Makronun diktəsi ilə Yelisey Sarayının müəyyənəndirdiyi sət qaydalar nəzərdə tutulur.

MÜBARİZ

qoyması adi hala çevrilib. Prezidentin Konstitusiyanın ayrı-ayrı müddəalarından sui-istifadə etməklə təkbəşinə mühüm qərarlar verdiyi hər kəsə bəlidir. Makron bu yolla pənsiya “islahatlarına” rəvac

Makron həmçinin öz personası ətrafında informasiya blokadası qurub. Nəşrin məlumatında da vurğulandığı kimi, o, hakimiyyətə gəldikdən sonra sızmasından ehtiyat edərək, hərəkətləri ilə bağlı

“Azərbaycan Atabəyləri” keçmişdən gələcəyə vizual avanqard

Son günlər incəsənət aləmində baş verən önəmli hadisələrdən biri də “Azərbaycan Atabəyləri” filiminin premyerası oldu. Azərbaycan Televiziyası, “Şahdağfilm” və Türkiyənin “İkinciYeni Film” prodüser şirkət-

lərinin birgə istehsalı olan bu bədii-sənədli filmin ərəşəyə gəlməsi milli kinematografiya-mızın salnaməsinə qızıl hərfələrlə yazıldı və düşünürəm ki, bütün türk dünyasında böyük əks-səda yaradacaq. Ümumiyyətlə, Azər-

baycanda tarixi kinonun ənənəsi güclü və zəngin deyil. İstər keçmiş Sovet dövründə, istərsə də müstəqillik əldə etdiyimiz gündən bəri hesablasaq, barmaqla sayılacaq tarixi filmlər çəkilib ki, bunların da əksəriyyəti bə-

dii-estetik, dramaturji, ssenari, eləcə də rejissor və aktyor işi baxımından uğursuzdur. Ümumiyyətlə, erkən Orta Əsrlər Azərbaycan mədəniyyəti, yaşayış tərzii kinolarımızda demək olar ki, öz əksi-ni tapmayıb.

Tariximizin zəif kinosu - kinomuzun zəif tarixi

Bu günə qədər Atabəylər dövləti milli kinematografiyamızın diqqətindən kənarda qalıb. Lakin çox əhəmiyyətli olan və xüsusilə Səlcuqlar dövründə bu coğrafiyaya bu qədər tarixi şəxsiyyətlərin bəyaz pərdəyə çıxması baxımından “Azərbaycan Atabəyləri” filminin kinematografiyamızda mövcudiyyəti böyük önəm daşıyır.

Həmin dövrlə bağlı ye-

ganə “Nizami” filmi çəkilib. O da Sovet ideologiyasının diktəsi ilə...

Film barədə qısa məlumat kimi qeyd edək ki, adından göründüyü kimi, sözügedən filmə 1136-1225-ci illərdə Azərbaycanı, Şərqi Anadolunu, Şimali İraqı, İranı və Cibəli idarə etmiş tarixi dövlət olan Atabəylər dövlətinin qurucusu Atabəy Şəmsəddin Eldəniz və Azərbaycanın ilk böyük ata-

bəyi Qara Sunqurun həyatından bəhs olunur.

Filmin quruluşçu rejissoru Məcid Güvən, ssenari müəllifləri Sərvər Bayramov, İlqar Mehti, Səxavət Sahil və Ərcan Kayadır. Prodüserlər eyni ilə İlqar Mehti, Sərvər Bayramov və “İkinciYeniFilm”i təmsil edən Furkan Bəslil, quruluşçu rəssam isə Zəfər Malkoçdur.

Filmə dünya şöhrətli

döyüşçü Şəmsəddin “Eldəniz” rolunda dünya şöhrətli əlbəyaxa döyüş ustası Zabit Səmədov, “Qara Sunqur” rolunda İlqar Mehti çəkiliblər.

Digər əsas rollarda isə “Xalq artisti” Mehriban Zəki (Möminə Xatun), “Əməkdar artist” Bəhrüz Vəqiföglü (Məhəmməd Cahan Pəhləvan), Jalə Həsənli (Zübejdə Xatun), Günay Əhməd (Lacın), Tural Əhməd (Arslan Şah), İlqar Musayev (Candar Çavlı), Səməmi Fərhad (Vəzir Əl-Xəzni), Samir Qulaymov (Gəncər bəy), Salam İsmayilov (Şeyx İmad), Türkiyə Cəfərli (Şeyx İmadın köməkçisi), Rəşad Kəsəmənli (Sərkərdə), Hidayət Əliyev (Sultan Məsud) və digər sənətlilər yer alıblar.

Filmə 100-dən çox aktyor epizodları canlandırılıb, ümumilikdə isə heyətdə 500 nəfərdən çox insan çalışıb. Kadrarxası mətni “Xalq artisti” Fəxrəddin Manafov səsləndirib.

Tariximizi evimizə gətirən film

can ilk dəfə Atabəylər dövründə bütövləşib.

Bu mənada filmin ideyası və hədəfi tarixi yaddaşımızın təzələsə də, bu yaddaş üzərində həm də gələcəyimiz qurulacaq. Xüsusi təmkinlilik hadisələrə izahat verilməsi, o dövr barədə əhatəli təsvir yaratmaq üçün olduqca vacibdir.

Filmə diqqəti cəlb edən məsələlərdən biri də Zəngəzur yolu ilə karvanların işləməsinə əks etdirən epizodlardır ki, onlar tarixi həqiqət olmaqla yanaşı, bu günümüze verilən ismarıqlardır.

Son illər dünya kinematografiyasında tarixi mövzularda çoxlu uğurlu filmlər ərəşəyə gətirilib. Xüsusən, qardaş Türkiyədə bu janrdan çəkən filmlərə tamaşa etdikcə içimdə bir həzin qıbtə hissi yaranırdı. Ona görə də, tariximizi özündə əks etdirən, yeni dövrdə yeni ənənələrə söykənən filmlərimizin meydana çıxmasını səbirsizliklə gözləyirdim. Baxmayaraq ki, bunun o qədər də asan məsələ olmadığı bir həqiqətdir. Amma əsas ilk addımı atmaq idi. “Azərbaycan Atabəyləri” filmi izlədikdən sonra əmin oldum ki, nəhayət bu istiqamətdə uğurlu bir addım atmağı bacardıq. Bu baxımdan, “Azərbaycan Atabəyləri” olduqca böyük nailiyyətdir. Ona görə də, başda Azərbaycan Televiziyası olmaqla filmin ərəşəyə gəlməsində əməyi keçən hər kəsə təşəkkür edirəm.

İltifat HACIXANOĞLU

Şərab şüşəsində saxlanan zaman Rey Bredberinin “Zəncirotu çaxırı” romanı haqqında

əvvəli ötən saylarımızda

Səliqəli, nurani, zəhmətdən usanmayan ulu nənəsi öldə Duqlas ilk dəfə ölüm haqqında düşünür. Əgər atasıyla meşəyə üzüm yığmağa gedəndə onun vücudunda yaşamaq ehtirası püskürmüşdü, qoca nəninin ölümü o dadlı instinktin o biri başını - ölüm qorxusunu oyadır. Ulu nənə evin otaqlarını ustufca dolaşandan sonra sakit hücrəsində üstünə təmiz ağ mələfə örtüb dinməz-söyləməz öz dünyasına çökür. Deməli, ölmək belə olarmış, ölüm - insanın evindən, ailəsindən, şəhərindən, ölkəsindən ayrılıb özünə çəkilməsiymiş. Oğlan sarı dəftərsinə bunu da qeyd eləyir: əgər məşinlər qırılır, adamlar da ölürsə, demək, Duqlas Spoldinq də haçansa öləcək...

Mister Conasın furqonu Qrintaun küçələri boyu gecə-gündüz sütyür. Şəhərdə bu qərribə adamı tanımayan yoxdur. Onun işi yiyəsinə lazım olmayan əşyaları toplayıb, bu əşyaları onlara ehtiyacı olan adamlara çatdırmaqdır. Uşaq kimi saf Conas uşaqlarla dostudur. Duqlasın xəstələndiyini, ölüm ayağında olduğunu Tomdan eşidəndə o, balaca dostuna iki şüşə dərman aparır - şüşənin biri Arktika atmosferindən sorulmuş tərtemiz şimal havasıyla, o biri Dublin körfəzinin duzlu yeli, cürbəcür meyvələrin sərin ətiriylə doludur. Dərindən həkimlərin də baş açmadığı Duqlas bu şüşələrə doldurulmuş havanı ciyərlərinə çəkəndən sonra sağalmağa başlayır.

Nənə mahir kulinardır, onun bəşirdiyi yeməklərin dadından doymaq olmur. Üstəlik, bu təamlar bir-birinə bənzəmir, onların sirtini isə heç kim bilmir. Əslində, burada elə bir sirr də yoxdur, nənə öz işini fəhmli görür, onun yemək hazırlama mərasimi spontan prosesdir. Nənin mətbəxinə heç kimin baş açmadığı xaos hökm sürür. Bura adı mətbəx deyil, hedonizm laboratoriyası, epizod məbədidir, hər öynə ailə buraya ibadətə toplaşan kimi yığılır.

Yay günlərinin birində uşaqların Roza xala dedikləri qohum qadın Spoldinqlərə qonaq gəlir. Nəhar zamanı o, yediyinin nə olduğunu, hansı reseptlə hazırlandığını, necə adlandırdığını soruşanda nənə ona konkret cavab verə bilmir. Roza xala yeməyin çox dadlı alındığını danmır, ancaq onun xasiyyəti belədir ki, qarşısındakı təamın adını bilməyə, yediyi canına sinmir. Onun gəlişilə Spoldinqlərin mətbəxində hər şey başaayaq çevrilir. Roza xala mətbəxi qaydaya salır, ərzaqları, ədvaları üstü yazılı qablarda nizamlı düzür, hər yerdə səliqə-sahman yadadır, rəfləri silib təmizləyir. Axırda da nənəyə bir kulinariya kitabı, bir də təzə ətək alır.

Bundan sonra yeməklərin dadı qaçır, hər kəs bir bəhanəylə yeməyini yarımçıq qoyub süfrə başından durur. Axır baba qatara bilet alıb Rozanı yola salmağa məcbur olur. Ancaq bununla da iş düzəlmir, məsələ burasındadır ki, nənə əvvəlcədən yemək bəşirməyi yadırgayıb, indi onu doğma məcrasına qaytaran, onun küskün fəhmli işə salan lazımdır.

Gecələrin birində Duqlas yatağından qalxıb ehməlcə mətbəxə keçir, hedonizm məbədinin altını üstünə çevirib hər şeyi Rozanın gəlişindən qabaqkı vəziyyətinə qaytarır, kulinariya kitabını buxarıya atıb yandırır, nəninin təzə eynəyini zirzəmidə gəzlədir. Bundan sonra yeməklər də dada gəlir, məbədin əvvəlki müqəddəsliyi, hedonizm tanrısının şərəfi bərpa olunur.

Yazının baxışına görə, xaos yaradıcı başlanğıcdır, heç bir hazır resept əsaslanmayan mükəmməl yaradıcılıq prosesinin bələdçisi, rəhbəri nəninin barmaqların-

dakı fəhm, qəlbindəki intuisiyanı. Ağıl fəhmi üstələyəndə ortaya çıxan məhsul da dadsız-tamsız, faydasız olur. Zərgərin arvadı Lina da xoşbəxtlik dəzgahı icad eləyənin ərəinə deyirdi ki, əgər insan uddunanda boğazındakı əzələlərin necə hərəkət etdiyini düşünmə-düşünmə uddunmaq istəsə, boğulub ölər.

Beləliklə, yay tatilinin sonuna doxsan şüşə zəncirotu çaxırı hazır olur. 1928-ci ilin yayı zamanın qaçağan atından salınıb, iyun, iyul, avqust ayları gün-gün, saat-saat şüşələrə doldurulub. Heç nə itməyib, itirilməyib. O şüşələrin ağzı açıldıqca o günlərin də boyaları, qoxuları yenidən canlanacaq.

Qış uzunluq ötən yayı şirəsi içilib tükədiləcək. Növbəti yay axan zamanı yenidən ələ gətirib, iksirə çevirib şüşələrə doldurmaq lazım gələcək.

“Onlar evə çatanda babanı qurmuş, keçəllənmiş cəməndə tək-tək gözə dəyən zəncirotuları dənləyib yığan gördülər. Bir müddət kirmişcə ona kömək elədilər, sonra Duqlas öz kölgəsinə doğru əyləib gələcək.”

Necə bilirsən, Tom, gələn ilimiz necə keçəcək? Bu ilkindən yaxşı, yoxsa pis?

Sən bunu məndən soruşma, - Tom zəncirotunun gövdəsini tükə kimi üfürdü. - Bu dünyanı axı mən yaratmamışam. - Bir dəqiqə fikrə getdi. - Hərçənd hərdən elə bilərəm ki, bütün bunlar mənim əl işlərimdir.”

Tom saf uşaq fəhmiylə kainatın yaradılışında əli olduğunu duyur (Burada Duqlasın sevimli məşğuliyyəti - dan üzü əllərinin “sehirli” hərəkətiylə “səhərləri açib” şəhəri “yuxudan oyatması”, toran qovuşandan sonra “axşamları çökdürüb” gecə hamını “yatırdırması” yada düşür). Əgər bu duyğunun izinə düşsə, gələcəkdə ondan çox böyük, orijinal bir filosof çıxacaq...

Zamanın şirəsi şüşələrə yığılıb, heç nə itməyib, itirilməyib. Cəvresindən çıxmayan, panteizm qanunlarıyla idarə olunan dünyada onsuz da heç nə itmir - sular dənizlərdən dağlara daşınıb yağdığı yerə bir də yağır, ot kökü üstə bir də bitir, payız qısa, qış yaza döndəndən sonra yay bir də gəlir, insan qorx olanda yoxluqda növbə tutub varlığa yenə bilet alır.

Gecəyə gömülən səslər sabahkı günlərə axır, göyə pıçıldan səslər şərabda günəşin istisi, havanın sağlığı, suyun sərinliyi, torpağın sərtliyi bir-birinə qarışıb. O qədəh təbiətə, zamana qurulmuş tələdir. Bir yerindən çat versə, zaman onu içənin üstünə dağılacaq, təbiət öldən çıxıb cəvherini geri alacaq.

Panteistik mövcudatın, fani həyatın bundan fərqli, bundan mükəmməl trayektoriyası yoxdur. Zəncirotu özünü təbiətin qüdrət əliylə faniyə çəkilməmiş misilsiz illüstrasiyadır - soluxub quruluşunda sonra bir çimdik toza dönüb havaya sovrulur.

İnsan da içində zaman illüziyası qabıdır. Zamanı içilib tükəndikcə bu qab quruyub çat verir, sonda bir ovuc toza dönüb yoxluğa sovrulur.

F. Uğurlu

Yeni tarixi faktlar

“Azərbaycan Atabəyləri” filmi tariximizə də yeni faktlar gətirib. Bu, Şəmsəddin Eldənizlə Gəncə hakimi arasında əlaqədir. Səhifə ayrı-ayrılıqda inkişaf etdirilsə də, filmə vahid kontekstdə əks olunub.

Filmə emosional və məzmunca güclü, təsirli səhnələr, dialoqlar təkəş peşəkar aktyor oyununun yox, eyni zamanda dəqiq seçilmiş planlar, rəqəmlər, montaj həlli, mənalı pauzalar, rəssam işi və s. sayəsində baş tutur.

Obrazların lakonik dialoqu, effektiv, dolğun portret planları, psixoloji mizanlar filmin mahiyyətini dəqiq xarakterizə edir.

Ümumiyyətlə, kişi obrazların qəhrəmana, cəngavərə xas xarizması, duruşu, ikinci plandakı mükəmməl oyunları, çətin psixoloji vəziyyətlərdə sükutla, bədən diliylə təmkinli ifa, gözlərlə danışmaq, səsinin, intonasiasının gücü, soyuqqanlı və emosional vurğuları doğru zamanla bilməsi, o cümlədən mükəmməl döyüş səhnələri filmin uğurunu təmin edir.

Məlumdur ki, tarixi filmləri yaddaqlardan edən təkəş məzmunu deyil, həm də cəlbəddici döyüş səhnələridir. “Azərbaycan Atabəyləri” filmində istər aktyorların geyimləri, özlərini əsl Orta Əsrlərdə yaşamış igidlər kimi göstərməsi, həyəcanlı akşion səhnələri yaratmaq qabiliyyətləri və səs effektləri

Son zamanlar Azərbaycan efirində milli mentalitet, xüsusən ailə dəyərlərimizə böyük zərbə vuran verilişlərin çoxluq təşkil etməsi, sosial şəbəkələrdə insan-

vacib kriteriyalar göz önünə gəlir.

Bu baxımdan filmə aktyorların kameranın önündə obrazı yaşaması, bu rolları tamaşaçıların yaddaşına o dövrdən gəlmiş həqiqi qəhrəmanlar kimi həkk edir. Xüsusən, Qara Sunqur və Şəmsəddin Eldənizin önə çıxarılma keyfiyyətləri isə tarixdə oynadıqları rolla bənzərlik təşkil edir. Qara Sunqurun dövlətin təməllərini qoyan həm savaşı, həm qurucu lider keyfiyyətləri, Eldənizin isə gələcəkdə Şəmsəddin Din (dinin Günəşi) titulu alması üçün dini və milli dəyərləri qılıncla qorumaq cəsarəti, obrazların tarixi şəxsiyyətlərlə tamamlanması kimi yadda qalır.

ların necə “insanlıqdan çıxması”nı demək olar ki, hamımız böyük təəssüf hissi ilə müşahidə edirik.

Filmi seyr etdikcə adam həqiqətən o illərə, ailə dəyərlərinin möhkəm olduğu zamana getmək istəyir. Çünki bu film zamanımızın insanını o dövrə aparmaqla yanaşı, bu günkü dəyərlərimiz arasında birbaşa bağın mövcud olmasına inandırır.

Bugünkü ictimai-siyasi realitətlər fonunda kinematografiyalarımızın yaratdığı bu cür dəyərli kino əsərləri milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliğində və yetişməkdə olan gənc nəslin təlim-tərbiyəsində əhəmiyyəti çox böyükdür.

Çünki tarixdə Azərbaycan

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmetbuatıyayımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Qorxunc və vahiməli...

Bu gün əyləndirən oyuncaqlar sabahın faciəsi ola bilər!

Oyuncaq mağazalarında uşaqlar üçün nəzərdə tutulan müxtəlif növ əyləncə vasitələrində rast gəlmək mümkündür. Təbii ki, belə oyuncaqların satışı problem deyil. Amma məsələnin xoşagəlməz tərəfləri də var. Söh-

bət bəzi növ oyuncaqların uşaqların psixoloji durumuna mənfi təsirindən gedir. Belə ki, bu gün satışda kifayət qədər qorxulu oyuncaqların olduğu hər kəsə

zilər hansısa cizgi film personajının kukla forması, bəziləri isə kiçik təkərlərlə təchiz edilmişdir. Məsələn, qoribə mutantları təchiz etdirən oyuncaqlar dərəcə

təklərinə qarşı gəlməyərək həmin vahiməli oyuncaqları övladlarına alırlar. Amma bu oyuncaqların onların dünyagörüşünə, formalaşmağa olan təəyyülünə necə təsir edəcəklərini bilmirlər. Mütəxəssislər də belə oyuncaqların sonradan uşaqların psixologiyasına mənfi təsir edəcəyini qeyd edirlər. Onların fikrincə, oyuncaqlar uşaqların xarakterinin formalaşmasında böyük rol oynayır. Ona görə də azyaşlılar üçün oyuncaq seçərkən diqqətli olmaq vacibdir.

Validəymlər nələrə diqqət etməlidir?

bellidir. Maraqlısı odur ki, bu oyuncaqların qiyməti də kifayət qədər bahadır. Oyuncaqların bə-

şadır. Yaxud saqqalı əsgər oyuncaqlar daha çox terrorçuları xatırladır. Validəymlər də uşaqların is-

İxtisaslaşmış oyuncaq mağazaları olmalıdır

Psixoloq Elnur Rüstəmov “Yeni Azərbaycan”a açıqlamasında bildirib ki, ölkəmizdə uşaq oyuncaqları ilə bağlı müəyyən təyinatların olması yaxşı olardı: “Yeni hansı uşağa hansı oyuncaq olar. Bundan başqa, oyuncaqların bir qisminin keyfiyyət məsələsi də sual altındadır. Oyuncaqlar ilkin olaraq uşaqlara nəyisə öyrətmək üçün nəzərdə tutulub. Amma elə oyuncaq var ki, uşağa heç nə öyrətmir. Yaxud da psixoloji zərərəlin yaranmasına gətirib çıxarır. Həmin zərər özüni bu gün göstərmir. Zaman-zaman uşağın davranışına tə-

sir göstərir. Yeniyyətlik dövründə təsir daha da arta bilər. Bundan başqa, valideynlər bəzən oyuncaqları cinslərə görə düzgün təyin etmirlər. Bu da uşaqların bir fərd kimi böyümələrinə mənfi təsir göstərir. Elə oyuncaqlar var ki, uşaqlara tələb olunan yaşından tez verilir. Bu isə həttə ailədəki münasibətlərə təsir edir. Yaxşı olardı ki, ölkəmizdə ixtisaslaşmış oyuncaq mağazaları olsun ki, valideyn uşağın təyinatını bilsin. Belə olan təqdirdə, onlar zərərli oyuncaqlardan uzaq dayanacaqlar”.

Uşaqlarda kəkələmə formalaşır

E.Quluzadə qorxunc oyuncaqların fəsadlarından danışır: “Bu cür oyuncaqlarla oynayan və ya bunun təsirinə məruz qalan uşaqlarda çox vaxt kəkələmə formalaşır. Gecə yerini islatmalar olur. Bütün dünyada hazırda belə bir

tendensiya var ki, oyuncaqlar çox ciddi yoxlanılır, uşağın psixologiyasına təsiri nəzərə alınır. Başqa ölkələrdən yoxlanılmamış, hansı təsiri bağışlayacağı öyrənilməmiş oyuncaqlar satışa buraxılır. Fəsadları da sonradan ortaya çıxır”.

Oyuncaqların cinsi var?

Psixoloq bildirib ki, uşaqlarda sağlamlıq cinsi kimliyin inkişafı üçün qız və oğlan oyuncağı arasında ayrışdırılma olmalıdır: “Uşaq istənilən oyuncaqla məhdudiyyətsiz oynayan da bu, sağlamlıq şəxsiyyəti inkişafından xəbər verir. Oyuncaqlarda cinsiyyətçi fərqlər və ya məhdudiyyətlər qoyularsa, uşaqların cinsi kimliyinin inkişafında problemlər yaran

bilər. Uşağın davranışını məhdudlaşdırmaq onun oyunlar vasitəsilə qazanacağı bacarıqlara mane ola bilər. Validəymlər övladında hansı davranış məhdudlaşdırmağa çalışsın, əksinə, uşağı həmin davranışa sövq etməsi olar”.

Böyük biznes proeyktləri...

Azad İstehlakçılar İctimai Birliyinin (AİİB) sədri Eyyub Hüseynov qeyd edib ki, əksər oyuncaqlar və cizgi filmləri, uşaqlar üçün olan məhsullar gələcəkdə uşaqların bir istehlakçı kimi bu cür markalı mallara üstünlük verməsinə hazırlıq məqsədi güdür: “Əslində, bunlar böyük biznes proeyktlərində. Təkcə mal və xidmətlərdən istifadə edən alıcı hazırlamaq deyil, eləcə də,

müəyyən insan qrupunda, ölkələrdə insanların psixoloji durumunu dəyişdirmək üçün aparılan işlərdir”.

Oyuncaqların sinir sisteminə təsirləri

Nevroloq Elmira Quluzadə qeyd edib ki, qorxunc və vahiməli oyuncaqlar uşaqların şüur altında qorxu hissinin formalaşdırır: “Ümumiyyətlə, uşaqların sinir sistemi çox həssasdır. Həttə bizim ciddi hesab

etmədiyimiz bir çox məqamlar uşaqlara ciddi təsir göstərə bilər. Təsəffüf deyil ki, uşağı hər zaman nə iləsə qorxuduruq. Həmin qorxu uşaqların şüur altında daim qalır. Sonradan həmin qorxular fobiya ilə əvəz olunur. Qorxunc personajları əks etdirən oyuncaqlar da bu baxımdan zərərliyə. Belə ki, oyuncaq olsa da, şüur altında uşaqlarda həyəcan, qorxu formalaşdırır”.

Dünyanı idarə edən mərkəzlərin siyasəti

AİB sədrinin sözlərinə görə, təəssüf ki, istənilən humanitar işlərin, uşaqları əyləndirməyin arxa mahiyyətində pul qazanmaq dayanır: “Həttə bəzi ölkələr

də qorxulu maskalarla bağlı bayramlar, Helloin bayramı keçirilir, lakin onların da mahiyyətində pul qazanmaq dayanır. Həminin Azərbaycan da da Helloinə maraq göstərənlərin sayı çoxdur. Bütün bunlar insanların durumunu dəyişən, dünyanı idarə edən mərkəzlər tərəfindən aparılan siyasətdir”.

Sanki insanların heyvanlaşması üzərində iş aparılır

E.Hüseynovun bildirib, hazırda izafi istehlakçı əsrini yaşayırıq: “Baxın, görün uşaqların nə qədər oyuncağı var?! Müəyyən qorxulu oyuncaqlara meyl böyüdükdə tamam ayrı bir düşüncə tərz, əhval-ruhiyyə yaranır. Sanki insanların heyvanlaşması, insan cəmiyyətindən uzaqlaşması üzərində iş aparılır. Türkiyədə belə oyuncaqlara qadağa

qoyulub, bu, tədqirləyici haldır. Təəssüf ki, Azərbaycanda heç bir mal sahəsində geri çağırma adlı bir mexanizim yoxdur. Oyuncaqlar sahəsində isə çatışmayan ciddi məsələlərdən biri budur ki, 18 may 2021-ci ildə Nazirlər Kabinetinin 343 sayılı qərarı ləğv edildi. Bu, təhlükəsizliyi təmin olunan mallar siyahısı idi”.

Uşaqları zəhərləyən oyuncaqlar da satılır...

Birlik sədri vurğulayıb ki, uşaq oyuncaqları ölkənin ömtəə bazarına girməzdən öncə sertifikatlaşdırılmalıdır: “İndi heç bir sertifikatlaşdırma işi getmir. Təkcə qorxulu oyuncaqlar yox, eləcə də, ağır metallarla zəngin və uşaqları tədrici zəhərləyən mallar, orqanizmdə ağır metalların toplanmasına rəvac verən oyuncaqlar da Azərbaycanın ömtəə bazarında satılır”.

İdxal qadağan olunmalıdır!

E.Hüseynov bildirib ki, belə qorxulu oyuncaqların Azərbaycan bazarına daxil olmasının qarşısı mütləq alınmalıdır. O, valideynləri də oyuncaq seçməndə çox diqqətli olmağa çağırır: “Belə oyuncaqlar uşaqların psixologiyasına mənfi təsir edir və onları insanlıqdan uzaqlaşdırır. Bu cür oyuncaqların idxal qadağan olunmalıdır!”. Ümumiyyətlə, uşaqlara çox oyuncaq almaq düzgün deyil. Bunu mütəxəssislər də təsdiqləyir. Çünki çox oyuncaq uşağın fikrini ha-

çalayır. O, bilmir ki, əyləncəsini hansı şəkildə qursun. Oyuncaqlar arasında seçim edərkən beyni yorulur, onları bir-birinə qarışdırır. Ona görə də oyuncaq seçərkən sadə, anlaşılan, keyfiyyətli məhsullara üstünlük verilməlidir. Əks təqdirdə bu gün övladımızın psixoloji vəziyyətini, yaşını, dərəcəni qabiliyyətini düşünmədən aldığımız oyuncaqlar sabah onların da, bizim də faciəmiz ola bilər...

Yeganə BAYRAMOVA

İmmun sistemi yaşlanmış hüceyrələri kənarlaşdırma bilər

Veizman İnstitutunun alimləri yaşlanmanın əsas problemlərindən olan qocalmış hüceyrələrin bədənə yığılması problemini həll etmək üçün innovativ yanaşma təklif ediblər. Bu hüceyrələr bölünmə qabiliyyətini itirərək aktiv qalır və immunitet sistemindən yayınaraq toxumalarda toplanır. Onlar xroniki iltihaba, yaşla bağlı xəstəliklərə və toxuma funksiyasının pozulmasına səbəb olur. Alimlərin araşdırmaları bu hüceyrələrin immunitet sistemi “tixayaraq” bədənə necə toplandığını və bunun qarşısını almağın yollarını üzə çıxarıb.

AZƏRTAC “Medical Press”ə istinadla xəbər verir ki, tədqiqat müəyyən faktorları ortaya qoyub. Belə ki, qocalmış hüceyrələr xərçəng hüceyrələrinə bənzər şəkildə immunitet sistemindən yayınmaq üçün PD-L1 adlı zülalı yüksək miqdarda ifadə edir. PD-L1 zülalı xərçəng hüceyrələrində əsas hədəflərdən biridir, çünki o, immunitet hüceyrələrin hüceyrəni tanımasına və məhv etməsinə mane olur. Veizman İnstitutunun alimləri müəyyən ediblər ki, qocalmış hüceyrələrdə bu zülalın miqdarı “p16” adlı başqa bir

proteinin təsiri ilə artır. “P16” protein hüceyrənin bölünməsinə dayandıraraq yaşlanma prosesini tənzimləyir, lakin bu proses PD-L1-in təbii parçalanmasını çətinləşdirir və nəticədə immunitet sisteminin hüceyrələri məhv etməsi mümkün olmur.

Tədqiqatçılar bu bilikdən istifadə edərək qocalmış hüceyrələri hədəf alan yeni müalicə üsulu işləyib hazırlayıblar. Xərçəng müalicəsində istifadə edilən PD-L1 antikorlarından faydalanan alimlər, siçanlar üzərində aparılan təcrübələrdə bu antikorların immunitet sisteminin hüceyrələri tanımasını və məhv etməsinə aktivləşdirdiyini göstəriblər. Siçanların ağciyərlərində qocalmış hüceyrələrin sayı azalıb, həmçinin iltihab göstəriciləri əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşüb.

Professor Valeri Krijanovski-nin rəhbərlik etdiyi tədqiqat qrupu bildirir ki, bu yanaşma qocalmış hüceyrələrin bədənə çıxarılmasına və iltihabı azaldaraq xroniki xəstəliklərin qarşısını almaq potensialına malikdir. Tədqiqat, qocalmış hüceyrələrin yalnız yaşla deyil,

Yeni kəşf...

həm də xroniki xəstəliklər, məsələn, xroniki obstruktiv ağciyər xəstəliyi (XOAX) ilə əlaqəli olduğunu da göstərir. Sığaret çəkənlərdə rast gəlinən bu xəstəlikdə də qocalmış hüceyrələrin yüksək səviyədə PD-L1 ifadə etdiyi aşkarlanıb.

Alimlər gələcəkdə PD-L1 və digər qocalma göstəricilərini birgə hədəf alan mühəndislik antikorlarını daha daqıq və effektiv müalicə təmin edə biləcəyinə inanır. Bu kəşf immunitet terapiyasının yalnız xərçəng müalicəsində deyil, həm də yaşlanma ilə bağlı xəstəliklərin və xroniki iltihab problemlərinin həllində geniş tətbiqinə yol açır. Krijanovski qeyd edir ki, bu müalicə “qocalma saatını dayandırmasa da,” yaşlanmanın mənfi təsirlərini azaldaraq həyat keyfiyyətini artırmaq üçün yeni imkanlar açır.

Tədqiqat, qocalmış hüceyrələrin bədənə çıxarılmasının yaşla bağlı xəstəliklərin müalicəsində inqilabi dəyişikliklər edə biləcəyini ortaya qoyur və gələcək tibb üçün böyük ümidlər vəd edir.

Dərin yuxunun faydası

Tədqiqatçılar uzun müddətdir dərin yuxu zamanı beyində baş verən yavaş və sinxron elektrik dalğalarının yaddaşın formalaşmasına mühüm töhfə verdiyini bilirdilər. Lakin, bu dalğaların beynin funksional mexanizmlərinə təsirinin dəqiq səbəbi indiyə qədər tam aydın deyildi. Bu yuxularda “Nature Communications” jurnalında yayımlanan bir araşdırma, yavaş dalğaların yaddaşın formalaşması prosesindəki rolunu daha dərinləndirir.

AZƏRTAC “Science Daily” elmi xəbər portalına istinadla xəbər verir ki, dərin yuxu zamanı beynin hipokampusunda saxlanılan qısamüddətli xatirələr beynin qabığına köçürülərək uzunmüddətli yaddaşda çevrilir. Bu prosesin əsasını “yavaş dalğalar” təşkil edir. Yavaş dalğalar böyük yarımkürədə elektrik gərginliyinin sənaye-də bir dəfə sinxron şəkildə yüksəlməsi və enməsi ilə yaranan proseslərdir. Bu proses elektroensefaloqrafiya (EEG) vasitəsilə ölçülə bilər.

Berlin Neyrofiziologiya İnstitutunun direktoru və tədqiqatın rəhbəri, professor Yorq Geyqer qeyd edir ki, yavaş dalğalı yuxunun süni şəkildə artırılması yaddaşı nəzərəcərpacaq dərəcədə yaxşılaşdırır. Lakin bu prosesin beynin daxilində necə baş verirdiyini yalnız yeni tədqiqatlar vasitəsilə aydınlaşdırılıb. Araşdırma zamanı Hamburq Universitetinin Tibb Mərkəzi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində 45 xəstədən əldə edilmiş bütün insan beynin toxumalarından istifadə olu-

nub. Tədqiqatçılar bu toxumalarda dərin yuxunun yavaş dalğalarını simulyasiya edərək, sinir hüceyrələri arasındakı əlaqələri ölçüblər. Məlum olub ki, yavaş dalğalar zamanı sinaptik əlaqələr, yeni neyronlar arasındakı elektrik siqnalının ötürülməsi, maksimum səviyyəyə çatır və bu proses yaddaşın formalaşması üçün mühüm rol oynayır.

Tədqiqatın ilk müəllifi, Frants

Xaver Mittermayer vurğulayıb: “Sinapslar gərginlik dalğasının aşağıdan yuxarıya qalxdığı anlarda ən yüksək qəbul edicilik qabiliyyətinə malikdir. Bu qısa zaman çərçivəsində beynin qabığı yaddaşı formalaşdırmaq üçün ən yüksək hazırlıq vəziyyətində olur”.

Bu tapıntılar yaddaşın yaxşılaşdırılması üçün yeni texnologiyaların və müalicə metodlarının işlənilməsinə imkan yaradır. Hazırda tədqiqatçılar yuxu zamanı yavaş dal-

ğaları artırmaq üçün transkraniyal elektrostimulyasiya və akustik siqnal-lardan istifadə metodlarını inkişaf etdirirlər. Professor Geyqer bildirir ki, əldə edilən nəticələr bu cür yanaşmaların optimallaşdırılmasına və daha məqsədyönlü tətbiqinə şərait yaradır.

Bu araşdırma yalnız yaddaşın bioloji mexanizmini dərk etmək üçün deyil, həm də yüngül kognitiv poz-

ğunluqları olan yaşlı insanlarda yaddaşın bərpası üçün potensial müalicə vasitələrinin inkişafı üçün əhəmiyyətlidir. Tədqiqatın genişmiqyaslı əməkdaşlıq şəraitində həyata keçirilməsi onun klinik tətbiqə potensialını artırır. Yavaş dalğaların yaddaşın formalaşmasında oynadığı əsas rol bir daha təsdiqlənir və bu bilik gələcəkdə yaddaş pozğunluqları ilə bağlı müalicələrin səmərəliliyini artırmaq üçün mühüm platforma təmin edir.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@Yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyər Hacıbəyov - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 4800
Sifariş: 3006

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova